

*NAZIOARTEKO
ZUZENBIDEA II*

11. IKASGAIA

NAZIOARTEKO ARAUEN INTEGRAZIOA

ESTATUEN ORDENAMENDUETAN

(Tratatu bat nola sartzen den barne ordenamenduan. Nazioarteko arauak barne ordenamenduan aplikatzeko ez dira beti barne ordenamendura pasa behar)

NAZIOARTEKO ORDENAMENDUA ETA ESTATUEN ARTEKO HARREMANAK

- Printzipio nagusiak:
  - Iharduera juridikoaren koherentzia *Lehenengo printzipio honek esaten du: estatu batek nazioarteko ordenamenduan obligazio bat hartzen baldin badu, barne ordenamenduan obligazio hori gauzatzeko beharrezkoak dituzun neurri guztiak hartu beharko dituzu. Ezingo ditu jarrera desberdinak aurkeztu nazioarteko zuzenbidean eta barne zuzenbidean. Askotan ordea, hauteskudetara begira, hautesleek nazioarteko obligazio batzuk ez dituzte betetzen. Eta horrek ezin du horrela izan. Biek eskutik emanda joan behar dute.*
  - Nazioarteko zuzenbidearen nagusitasuna *Demagun, nazioarteko ordenamenduan hartutako obligazio bat ondoren barne ordenamenduan ez dela betetzen, bai konstituziokontrakoa delako edo horretarako baliabiderik ez dutelako. Adibidez, Mexikarren kasuan: EEBBk NJAren tratatua sinatu zuen. Sinatze horrekin obligazio batzuk hartu zituen eta sententzia batean 34 mexikarrei prozesua berrirekitzeko esaten da, eskubide guztiekin burututako prozesu bat egiteko. Botere exekutiboak ordea, zuzenbide penala, estatu federatu bakoitzaren esku dagoela dio. Texaseko estatuan, hauteskundeak gertu daudenean heriotz zigorrak igotzen dira. Ba orain gertu daudela, mexikar horietako bat hil du. Beraz, EEBBk obligazio bat hartu du, NJAren sententziak betetzea. Kartako 94.1 eta 94.2 art. Bushek bere burua estatutuak aplikatzera derrigortu zuen baina ez sententziak aplikatzera. (Koherentzia falta, estatutuak sententziak lotesleak direla adierazten duelako. Azkenean erabaki politiko bat da). Texasera itzuliz, arazoa hemen, arazo konstituzionala da, ezingo delako inposatu bere lurraldetarrei hori inposatzeko. Beraz, hemen ere koherentzia falta dago. Eta EEBBren esku dago, nazioartean onartutakoa betetzeko beharrezkoak diren baliabideak erabiltzea barne ordenamenduan.*
    - Positiboki: Nazioarteko obligazioen egikaritza bermatzera behartuta daude Estatuak, barne zuzenbidean aldaketak eginez. *Estatu bat beti obligatuta dago betearaztera, hori posible izatea bermatu behar du. Beraz Washingtonen obligazioa, nazioarteko ordenamendua eta barne ordenamendua kontrajarriak direnetan, nazioarteko arauari lehentasuna ematea da, eta gainera, (negatiboki) ezingo da inoiz barne ordenamenduaren arrazoa argumentatu arau hori ez betetzeko*
    - Negatiboki: Nazioarteko obligaziorik ezingo dute baztertu barne zuzenbidearen aurkakoa direla argudiatuz. Bestela Nazioarteko erantzunkizuna

*Texasi dagokionez, berak ezin du nazioarteko arauari buruz hitz egin, bere erreferentzia bakarra Konstituzioa da. Errealitateko arazoa: bi ordenamenduen artean dagoen muga. Bi ordenamenduak autonomoak dira. Muga: subiranotasuna: nazioartetik ezin zaio ezer inposatu barne ordenamenduari. Ordun bi printzipio hauek? Nazioarteko ordenamenduak ez dauka Texasi ezer inposatzeko ahalmenik, baina, nazioarteko ordenamenduak **erantzunkizuna eskatuko dio Estatuari**, hau da, EEBBri.*

Arazoa, aldi berean bi ordenamenduak daudela da, harremanetan daudenak, baina nahiz eta harremanak izan independenteak dira. Nazioarteko zuzenbide publikoak estatuarengan ezartzen ditu obligazioak, ez barne ordenamenduko organoengan. Printzipio hauek aplikagarriak dira beraz, baina praktikan horrelako egoerak ematea gerta daiteke.

- *Ez da beharrezkoa barne ordenamenduan arau bat sartzea, haiek aplikatzeko. Sartu gabe, nola da posible bertan aplikatzea?*
Igorpen teknika: Ordenamendu batetik bestera dei egitea, batetik bestera igortzea erantzuna. Bi modutan egin daiteke, barne zuzenbidetik nazioarteko zuzenbidera eta alderantziz.
- Bi sistemen arteko harreman-eskema:
  - Igorpen teknika:
    - Barne zuzenbidetik nazioarteko zuzenbidera:
      - Espainiar Konstituzioa 10.2 art.: “*Las normas relativas a los derechos fundamentales y a las libertades que la constitución reconoce se interpretarán de conformidad con la Declaración Universal de Derechos Humanos y los Tratados y acuerdos internacionales sobre las mismas materias ratificados por España*”, hau da, Espainiak oinarritzko eskubideak interpretatzean, kontuan hartuko dituela nazioarteko eskubideen ituna adierazten du.
      - Auziperatze Kriminaleko Legea 559 eta 562. art. 562. artikulua horretan, “*cónsules extranjeros*” esaten duenean, nazioarteko zuzenbidera jo beharko du, harreman kontsularrei buruzko hitzarmenera esaterako.
      - Botere Judizialeko L.O. 21.2. art. “*Se exceptúan los supuestos de inmunidad de jurisdicción y de ejecución establecidos por las normas del Derecho Internacional Público*” Ezingo dela Donostiako Auzitegian EEBB epaitzea esaterako. Horretarako, nazioarteko tratatuak begiratu beharko diegu.
    - Nazioarteko zuzenbidetik barne zuzenbidera:
      - Tratatu gintzako fase ezberdinetan Estatuko organu eskudunak definitzeko orduan. 7. artikuluan, gobernuburua, estatuburua eta atzerriko ministroa beti izango dira eskudunak, ministroak berari dagokion gai bat denean, eta beste batek, boterea duela adierazten denean. Vienako hitzarmenak ez du hori arautzen. Ordezkaritzari buruz ari denean, barne ordenamenduari begiratu beharko zaiola

adierazten tu Vienako hitzarmenak. Barne ordenamenduaren esku dago eskuduna bidaltzea.

- Osagarritasuna: *Bigarren harremana da. Zati bat zuzenbide ordenamenduan aurkitzen dugu eta beste zatia barne ordenamenduan. Biak elkartuta arau osoa egiten da.*
  - Espainiar Konstituzioa 94.1.e) art. *Tratatu motaren arabera, tratatugintza egiteko modua desberdina da. Bere e) apartatuan, nazioarteko ordenamenduan oinarritzko edukia jasoko dela adierazten da, eta barne ordenamenduan exekutatzeko beharrezkoa den gainontzeko edukia jasoko dela dio. Espainian genozidioa Garzonek Pinochet epaitu nahi zuenean sartu zen. Arazoa: Genozidioa 1946an definitzen da lehenengoz. Ohituran existitzen zen genozidioa baina Kode penalak idatzita egotea eskatzen du, segurtasun juridikoa dela eta. Beraz, tipoa definitzen denean, nazioarteko zuzenbide publikoaren arazoa, ea ze pena jarriko zaion izango da. Nazioarteko zuzenbidean ez dugu santzioen tratatu bat ikusiko. Europak ez du heriotz zigorra aplikatuko. Eta bestetik, EEBB, China, Ruanda... horiek heriotz zigorra defendatu behar dute. Beraz, Nazioarteko Zuzenbideak tipoa jasoko du, eta santzioa barne ordenamenduaren arabera izango da.*
Honen ondorioa, “forum shopping” litzateke. Kriminalek “non epaituak izan” erabakitzen dutela harrapatzen dituztenerako.
  - Kode penala: *Gaur egun tipoa sartuta dago, modu arinean, Espainian 607. artikuluan. Espainiako definizioak arazoak sortu ditu, “por la discapacidad de sus integrantes” delakoarekin*
- Dependentsia: *azkeneko teknika da hauek harremanetan jartzeko. Nazioarteko zuzenbideak oinarritzko markoak, mugak jartzen ditu eta barne ordenamendua horien barruan libreki aritzen da. Estatu bakoitza nondik nora ibil daiteken ezartzen du nazioarteko zuzenbideak. Ondoren, araua, benetan barne ordenamendukoa izango da. Horren adibidea, “anchura del mar territorial” delakoa dugu, Montegoveiko hitzarmeneko 3. artikuluan adierazita. Espainia bere hondartzetatik 12 milla arte iritxiko da. Artikulu horretan gehiengo bat ezartzen da, ondoren Estatuetan aplikatzen den araua, barne ordenamenduan onartzen den lege edo dekretua izango da. Gure kasuan, Espainiak bere muga 5 millatakoa izatea erabaki dezake.*
Ondoren, nazioarteko zuzenbidea aldatzen bada, barne ordenamendua aldatzeko aukera edo beharra gerta daiteke. Beraz, dependentsia bat dagoela esan dezakegu.
  - Nazioarteko eremuan arau permisibo baten existentziaren ondorio dugu. Adb. Itsas zuzb.
  - Barne zuzb. zilegia, nazioarteko zuzb. ez
- Mekanismo teknikoak:
  - Nazioarteko araua barne ordenamenduan sartzeko baliabideak: eraldaketa, argitarapena,...
  - Behin integraturik dagoela: arau horren lerruna definitu, arauen arteko gatazkak konpontzeko bidea finkatu,...

Beste aukera bat, tratatua barne ordenamenduan sartzea da. Honetan, irtenbide desberdinak ditugu, segun eta ze ikuspegi duen Estatuak.

Bi ordenamendu autonomo, harremanetan daudenak, baina harreman hori ulertzeko modua ez da berdina EEBBna eta Espainiarena adibidez. Hemen bi teoria daude, monista eta dualista. Teoria monistaren ikuspuntutik, bi ordenamendu desberdinen aurrean gaude baina biak batasun bat dute. Hori dela eta, bien arteko harremana ulertzeko, batetik bestera ematen diren integrazioak ia ia automatikoak direla adierazten du. Nazioarteko arauak askoz modu naturalagoan sartzen dira. Espainiaren kasuan, Tratatua, barne iturria ere bada.

Ikuspegi dualista dutenen kasuan, bi ordenamendu dira eta bakoitzak ia ia bere independentzia dauka. Beraz, nik nazioarteko ordenamenduan obligazioak hartuko ditut baina barne ordenamenduan nahi bezala gestionatuko ditut. Eta bien arteko koherentzia apurtzen bada, erantzunkizuna jarri eta kitto. Bere erantzunkizuna asumituko du, jakinda NJAk ez diola santzio bat inposatuko, ezta sententzien betearaztea... (=kakaaa).

Monisten kasuan, publikatzearekin, nahikoa da barne ordenamenduan sartzeko. Dualisten kasuan berriz, inoiz ez direla barne ordenamenduan sartuko diote. Beraiek integrazioa, tratatuaren eduki berdineko lege bat onartzearen bidez egiten dute. Ikaragarritzko arazoak suposatzen ditu honek. Izan ere, nazioarteko ordenamenduan "tipoa" bat baldin bada, eta barne ordenamenduan beste modu batean ulertzen badugu tipoa, jada kontraesanak. Oso zaila da eduki berdineko lege bat onartzea. Hori dela eta, behin eta berriro nazioarteko araua bortxatzea gerta daiteke. Arazoa ikusteko adibide bat: barne ordenamenduan lege baten bidez sartzen da, baina ondoren gai berdineko beste lege bat etortzen bada, deusezta dezake lege hori, nazioarteko zuzenbidean deuseztatua izan ez arren.

Beraz, integratzeko lehen arazoa: ikuspegia

Behin integratuta dagoela, arau hauen lerruna definitu beharko da. Dualisten kasuan esaterako, barne araua bihurtzen dute. Horrek, beste arau batekin talka egitea suposa dezake. Kasu horretan nola mandentu nazioarteko tratatuaren nagusitasuna? Ez da gauza erraza.

N A Z I O A R T E K O A R A U E N H A R R E R A B A R R U K O O R D E N A M E N D U E T A N

- *Bi ikuspegi hauek kontuan hartuta, nola integratzen dira ohiturazko arauak?*
- *Ohiturazko arauak: Nola integratu materialki existitzen ez den arau bat? Hemen lehenengo arazoa. Lehendabizi Opinio Iuris-a aurkitu beharko dugu. Auzitegiek esango digute bere edukia, baina momentu horretan jada barne ordenamenduan gaude. Hortaz, presuntzio bat egiten da eta ohitura automatikoki barne ordenamenduan sartzen dela ulertzen dugu. Zenbait kasutan, konstituzioetan ez dute erreferentziarik egiten, inolako formaltasunik eman ezin zaiolako horren integraziorako. Beste kasutan, nazioarteko zuzenbideari egiten diote erreferentzia eta automatikoki sartuko dela adierazi. MODU AUTOMATIKOAN SARTZEN DA INOLAKO EGINTZARIK GABE. Hori kasu guztietan emango da. Eta auzitegiek erabakiko dute horren edukia, aplikatzerako orduan. (Honek bi ikuspegientzat balio du)*

- Inongo egintza formalik gabe burutzen da
- Konstituzioan ez dago erreferentzia espresurik
- Ohitura Nazioarteko Zuzenbide Orokorren erreferentziaren barne egokitzen da Konstituzioan. Euskarria: koherentzia p^o (Kons. 96. art.)
- Barne ordenamenduan honek duen edukina:
  - Integrazioa modu automatikoan egiten da
  - Integrazioak hedadura orokorra du
  - Ohitura, eratzen den unetik integratzen da (Espainiak konsensuan parte hartu duela irizten denean)

Nola integratzen dira ordea? Ikuspegiaren arabera bide desberdin bat. Alde batetik egintza legegile bat galdatzen dutenak, (parlamentuaren baimen bat edo edukia lege bihurtzea) ikuspegi dualistei dagokiona, eta bestetik argitarapenarekin gauzatzen direnak, monistei dagokiona.

Espainiako Konstituzioari begiratzen badiogu, Konstekko 96.1 artikuluan erreferentzia zuzena egiten die tratatuei alde batetik, eta zeharkako modu batean, erreferentzia egiten dio ohiturari. Horrekin, ohituraren bitartez, Ius Cogens arau bat sortzen baldin bada, horren kontra sortutako tratatua deuseza izango dela adierazten du.

Kode Zibilak, bere 1.5 artikuluan BOEn argitaratu behar dela adierazten du, baina Konstituzioan fijatu beharko gara, (KZ konst aurrekoa delako) posible delako atzerri ministroaren boletinean argitaratzea. Gauza, modu ofizial batean publikatzea izango da.

Bestalde, testuaren publikazioak osoa izan behar du, hau da, jatorrizko testua. Horrekin batera, Espainiako erreserbak eta bestet Estatuei emandako erantzunak ere argitaratu beharko dira. Ez da nahikoa testua+erreserbak. Testu horrekin zerikusia duten testu guztiak beharrezkoak izango dira. Tratatu bati adostasuna eman eta indarrean sartzean, ez du esanahi ez direla estatu gehiago atxikituko. Ondorengo testuarekin zer ikusia duten testu oro ere publikatu beharko da.

- Arau konbentzionalak:
  - Teknikak
    - Egintza legegile bat galdatzen dutenak
    - Argitarapenarekin gauzatzen direnak: *Segurtasun juridikoagatik egiten da, herritarrek horren berri emateko.*
  - Espainiar zuzenbideko arauak
    - Konstituzioko 96.1 art
    - Kode Zibileko 1.5 art
    - “Espainiar ordenamenduan nazioarteko tratatu bat aplikatu ahal izateko ezinbesteko baldintza da argitarapena”
    - Argitarapenaren eraentza juridikoa?
- Erga omnes izaera jasotzeko baldintzak:
  - Kode Zibila v. Konstituzioa ☒ Posible da beste moduren baten bidez argitaratzea
  - Tratatua bere osotasunean argitaratu beharko da:

- Testuarekin doazen gainontzeko akordioak: garapenak, azalpenak, protokoloak,...
- Espainiak burututako erretserben eta beste Estatuaren onarpen zein eragozpenen testuak
- Tratatu indarrean sartu eta ondorengo egintzak: zuzenketak
- Arauketa 1972ko Dekretuko 32. art
- Argitarapena burutzeko UNEA eta FORMA:
  - Unea: Argitarapena = Obligazioa sortu (?)
  - Forma:
    - Obligatua geratzeko instrumentu formala kontutan hartu
    - L.O. bidez baimendutakoa bada Lege hori osotasunean argiratu beharko da
    - Gorte Orokorren baimena behar duten tratatuaren kasuan, Baimen-egintza horren testua argitaratu beharko da
    - Pº: Osotasuna bere konplexutasun guztian

Publikatu beharko da ze momentutan sartzen den indarrean, momentu horretatik gure burua obligatuta dagoelako. Formari dagokionez, Estatuak Tratatu horri adostasuna ematerakoan erabilitako forma errespetatu beharko du. Konstek 93. artikuluko tratatu bat baldin bada, badakigu lege organiko moduan egingo dela badakigu. Bestela lege arrunt moduan edo Gobernuak bere adostasuna ematen badu dekretu moduan

- *Ez da gauza bera integraziozko erakunde bat, Europar Batasuna adibidez, edo kooperazio erakunde bat, Nazio Batuen Erakundea adibidez. Desberdintasun hau:*
  - Kooperaziozko erakundeak: NBEren objektua estatua da. Erabakiaren objektuak estatuak dira. Historikoki, 1945etik gaur arte, ez zirela zertan integratu behar ulertu da. Zertarako integratu NBEren arau bat, bere objektua estatua baldin bada? Arau hori ez dugu zertan barne ordenamenduan sartu beharrik, gure estatuari zuzenduta, nazioarteko sujetu bezala ulertuta baizik.
- Momentu honetan ordea ikuspegi hau puskatu egiten da bi adibide garbirekin: Yugoslaviako gerra (1994) eta Ruandako gerra. Sarraski hauei aurre egiteko bi auzitegi penal sortzen dira, ordurarte ez zegoena. Gerran emandako gehiegikeriari aurre egiteko, Segurtasun Kontseiluak ebazpen baten bitartez sortzen da auzitegia. Lehenengoz historian, Segurtasun Kontseiluak aldebakarki auzitegi bat sortzen du, eta inposatu egiten du. Izugarrizko eztanda suposatu zuen, ordurarte tratatu bitartez Estatuak haien adostasuna ematen zutelako. Dagoeneko, Estatuaren azala gainditzen da, eta bere herritarrek jasango dituzte ondorio horiek. Horrek, auzitegia barne ordenamenduan sartzea eragin zuen. Eta ez Yugoslaviako edo Ruandako ordenamenduan bakarrik, baita Espainiakoan ere. Lehenengoz, aldizkari ofizialean argitaratu egingo dira, eta auzitegi honek epaitutakoa mantenduko da bertan.*
- Nazioarteko erakundeen barne egintzak. Bi mota:
  - Nazioarteko erakundeak
    - Egintzen eraginkortasun automatikorik ez

- Estatuei zuzendu [W] Estatuak efektiboak egiteko egokitu
- Segurtasun Kontseiluaren kasuan zenbait arazo [W] Yugoslavia 827 (1993) eta Ruanda-ko 955 (1994) Auzitegi Penalak

Nazioarteko erakundea kooperaziozkoa baldin bada, foro bezala funtzionatzen dute, eta estatuak sujetu bezala jokatzen dute. Ondorioz, bertatik sortzen diren arauak, zuzenean helburu estatuak dituztela. Nazioarteko erakundeak emandako ebazpen batean, zerbait inposatzen zion, baina nazioarteko sujetu bat bezala. Ikuspegi klasiko honek iraultza bat jasoko du, Nazioarteko Justizi Penalak, eta Ruandako Auzitegia. Hauek nazioarteko ebazpenak dira, Segurtasun Kontseiluak emanda eta helburu Estatuak dituzte. Ordun zer da desberdintasuna? Hauen ondorioz, gizabanakoentzat eskubide eta obligazioak sortzea. Ikuspegi hontatik aldaketa nabarmena suposatzen du. Estatu guztiek ulertzen dutelako horrela, hiritarrei horrelako zerbait inposatzeko barne ordenamenduan egon beharko dela. Beraz argitaratzeko beharra ere agertuko da.

Gaur egun, horren aidbide, terroristen lista litzateke. Ez dago definituta zer den terrorismoa. Ordun nola funtzionatzen dute? listen bitartez. Segurtasun Kontseiluak bere lista egiten duenean, arazoa organo politiko baten aurrean egotea da. Ez dago inolako epaiketarik, ezta berme juridikorik ere ondorioz. Beraz, Errusiak bere izenak proposatuko ditu, EEBBk bereak, eta beraien akordioaren bitartez lista bat egiten da. Egoera horretan, Yugoslaviako auzitegiak eta Ruandako auzitegiak, berme juridiko bat izango dute, baina lista hauek ez dute izango. Ba ebazpen lista hauek, azkenean, barne ordenamenduan ere integratzeko beharra egongo da. Publikatuta egongo ez balitz, hiritarrentzat ez delako aplikagarria, eta beraz, ezingo lukelako atxilotu eta kasu honetan estraditatu. Honek ikaragarritzko arazoak sortu ditu Europar Batasuneko erakundeak ikusi du jatorrizko testu asko bortxatzen dituela, izan ere, nola atxilotu pertsona bat epaitua izan gabe?

– Europar Batasuna

- Obligazioen tratamendu berezia [W] Barne zuzb. (?)
- Argitarapena:
  - Estatu guztiei dagokiena [W] Europar Batasunaren Aldizkari Ofizialean
  - Erabaki partikularrak [W] Estatu interesatuari jakinarazi

Europar Batasunean ez da integraziorik behar, izaera berezia duelako. Errealitatean, tratatuak jatorrizko zuzenbide publikoa dira. Baina zer gertatzen da zuzenbide eratorriarekin? Estatuak, eskuduntzak eman dizkie Batasunari. Hori dela eta, izaera hibridoa duela esaten da. Europar Batasuneko Bolotinean ofizialean argitaratzea nahikoa da. Are gehiago, debekatuta dago bertan argitaratzen baldin bada, barne ordenamenduan argitaratzea. Argitaratzen direnetik dira barne ordenamenduaren parte. Logikoa da, argitarapen bikoitzak arazoak sor ditzakelako (noiztik da ordun obligazioa? eta gainera, estatuaren subiranotasuna bakarrik dela baliagarria ulertaraz dezake.)

NAZIOARTEKO ARAUEN HIERARKIA BARRUKO ORDENAMENDUAN

Tratatu baten kasuan, barne ordenamenduan integratzen dugunean, ezagutu behar dugun hurrungo pausoa, barne ordenamenduan non kokatzen den jakitea izango da. Estatu guztiek ez dute leku berdinean sartzen tratatua. Gainera, Estatu monista edo dualista denaren arabera ere desberdintasunak egongo dira. Hortaz, barne ordenamenduan sartzen den kasutan, non kokatu behar dugu? legearen gainetik? azpitik? konstituzioaren parean?

- Ohiturazko arauak: *Nola sartzen da barne ordenamenduan? Modu autonomikoan inolako erreferentziarik egin gabe, idatzi gabe dagoelako eta etengabe mugitzen delako. Beraz presuntzio bat egiten da: Nazioartean existitzen bada, hemen ere existituko da. Azkenean bere edukia existitzen den edo ez epaileak erabakiko dute. Presuntzio hori ontzat ematen badugu, barne ordenamenduan non kokatu? Barne ordenamenduko ohiturak legearen azpitik, hau da idatzizko arauen azpitik jartzen da. Hemen lehenengo arazoa; nazioartean, koherentzia eta lehentasun printzipioen arabaera, lerrun berezia izango duela. Berez, idatzizko arauen gainetik aplikatu beharko genuke beraz. Zergatik? Nazioarteko ordenamenduan idatzizkoak eta ohiturazkoak maila berean daudelako, eta hori apurtuz gero, Estatuaren erantzunkizuna litzateke, nazioarteko arau bat bortxatzen egongo litzatekelako.*

Praktikan, Donostiako auzitegietara jotzen badugu, haien formazioaren %90, barne ordenamenduari buruzkoa delako. Ordun, nola justifikatu ohiturazko arau baten lehentasuna? Nazioarte Zuzenbide Publikoko printzipioetara jo beharko lukelako eta hori bertako auzitegietan zaila da.

Ordun, zein da barne ordenamenduan ematen zaion lerruna? Lehentasun printzipioa mantendu behar da, beraz, gaur egun, idatzizko arauen maila berdinean kokatzen da, lehentasun hori bermatzeko.

- Konstituzioak erreferentziaren bat jasotzen duenean “Izaera orokorreko nazioarteko arauak” Ohitura eta tratatua eraginkortasun bera jasotzen dute.
- Aurrikuspenik jasotzen ez den kasuetan Erantzun bera:
  - Nazioarteko ordenamenduaren lehentasunagatik
  - Koherentzia printzipioaren ondorioz
  - Estatu baten erantzunkizuna edozein arau motatik eratorri daitekeelako

- Konbentziozko arauak:

- Baliokidetasun p^o Nazioarteko araua barne zuzenbide bihurtu. *Sistema dualistetan, ez da nazioarteko tratatu bat barne ordenamenduan sartzen, barne ordenamenduan arau berri bat egiten da. Praktikan, barne ordenamenduko arau hau, arau hau sortzeko erabili dugun lege lerruna izango du. Hau da, barne ordenamenduan lege organiko bidez egin badute, lerruna lege organikoarena izango da. Eraldaketa egitean, jada lerruna ematen diote alegia. Ondorioz, estatu dualistetan, estatu batek lerrun bat eman diezaioke eta beste batek beste bat. Horrez gain, ondoren, gai beraren inguruan lege berri bat ematen baldin bada, hau eraldatzeko aukerak sor daitezke, eta beraz arazoak, izan ere, barne ordenamenduan baztertuta gera daiteke baina Nazioartean oraindik indarrean jarraituko du, eta beraz Estatuarentzat erantzunkizuna egongo da.*

- Egokitzen p^o Barne epaileei esleitzen zaie kasu konkretuan irtenbideak aurkitzea Nazioarteko araua barne ordenamenduan sartzean, inongo lerrunik ez ematea adierazten du. Kasuz kasu epaileen esku utziko dela adierazten du printzipio honek. Arriskutsua izan daiteke, epaile baten esku utz badaiteke nola aplikatu behar den erabakitzea edo beren lerruna erabakitzea, baina epaileek beren lana ezagutzen badute, lan ona egin dezaketela esan daiteke. Ordenamenduari flexibilitate puntu bat ematen dio, baina epaileak gizabanakoak diren unetik, egin beharrekoa ez egitea ere gerta daiteke. Beraz, arriskua hor. Baina helburua: Nazioarteko ordenamenduari lehentasuna ematea. Barne ordenamendu bakoitzak erabakiko du nola egiten duen hori.
- Eskuduntza p^o Tratatu bidez araututakoa Estatuaren eskuduntza legegiletik kanpo geratuko litzateke: Nazioarteko tratatuari materia talde bat ematea esan nahi du. Gai jakin batzuk tratatu bidez arautuko direla alegia. Eskuduntza printzipioa: tratatuen bitartez arautzen dena kongelatu dela bezala ulertuko da Nazioarteko Zuzenbidean. Ezin delako aurreikusi tratatuaren bitartez ze arautuko dugun. Behin tratatua egonda, beste tratatu batek bakarrik aladau ahal izango du.
- Hierarkia araugilearen p^o Nazioarteko tratatua barne mailako arauak bezela lerrun bat izatea: Ordenamendua hierarkia bat bezala antolatu eta kasu honetan, tratatua eskema hierarkiko honetan txertatzea litzateke gauza.
- Zuzenbide Espainiarra:
  - **Ohiturazko arauak**
    - Konstituzioko 96.1 art-k “nazioarteko zuzenbide orokorra”-ri erreferentzia egiten dio = Ohitura eta tratatua maila berean (artikulu hau irakurri eta atera nun kokatzen den tratatua eta nun kokatzen den ohitura.)
 “1. Los tratados internacionales válidamente celebrados, una vez publicados oficialmente en España, formarán parte del ordenamiento interno. Sus disposiciones sólo podrán ser derogadas, modificadas o suspendidas en la forma prevista en los propios tratados o de acuerdo con las normas generales del Derecho internacional.
 2. Para la denuncia de los tratados y convenios internacionales se utilizará el mismo procedimiento previsto para su aprobación en el artículo 94”
 Artikulu honetatik ondorioztatzen dena, zer nolako harremana dagoen da. Orain arte, tratatu batez arautu dena beste tratatu batek derogatu edo modifikatu ahal izango duela adierazten da. Artikuluan adierazten den gauza bakarra da, tratatu bidez arautzen dena beste tratatu batek alda dezakela adierazten du. Hala ere, hierarkia printzipioa zergatik ezin da aplikatu? Izan ere, Konstituzioaren eta Legearen tartean jartzen baldin badugu, orduan ere tratatu batek bakarrik aldatu ahal izango luke. Konstituzioak bi printzipio hauek usten ditu. Konstituzioak argi ikusten duen bakarra, modifikazioa maila bereko beste tratatu baten bidez egingo dela da. Ohiturari buruz ez du zuzeneko erreferentziarik egiten, baina bai zeharkako modu batean: “normas generales de derecho internaional” esaten denean, autoreek hor kokatzen dute ohitura. Beraz, edozein kasutan argi geratu behar duena, Espainiako barne ordenamenduan, ohitura

idatzizko arauen maila berdinean kokatzen dela da. Gainera, barne arau bat baina lehen aplikatu beharko litzateke.

- Diferentzia: eratze eta aplikatze-teknikak
- Praktikan: Jurisprudentziak lege nazional bat nazioarteko ohitura aurretik aplikatzeko joera

– Konbentziozko arauak

- Tratatu-Konstituzioa-Legea
  - “Infrakonstituzionalitate” p^o:
    - ❖ Konstituzioko 95.1 art.
    - ❖ Konstituzioko 161.1.a) art.
    - ❖ Auzitegi Konstituzionaleko L.O. 27.2 art.
  - “Supralegezkotasun” p^o
    - ❖ Konstituzioko 96.1 art.
    - ❖ Jurisprudentzia: 1984-ko azaroaren 28-ko A.K.St., 1982-ko irailaren 30-eko A.G.St., 1989-ko maiatzaren 22-ko A.G.St.
    - ❖ Hierarkia araugilea edo eskuduntza p^o (?)

Arau guzti hauek ikusita, hierarkia printzipioa aplikagarria dela Espainian esan daiteke. Konstituzioaren azpitik dago baina legearen gainetik. Hala ere AKk erabaki hau hartzeak, ez du esan nahi Konstituzioak hori esaten duenik. Ikuskera honek batzutan arazoak ekarri ditu, izan ere, batzutan, tratatu bat onartzeko konstituzioa aldatzeko beharra eska dezake. Hori ordea ez da egia. Konstituzioa erreferentzia izango da, berak bere burua aldatzea ahalbidetzen du tratatu bat onartzeko.

Beste arrazoi bat duda hauek sortzeko: Zer gertatzen da Europar Batasunarekin? Subiranotasunaren eskuduntza batzuk Europar Batasunari eman zaiolako. Hau da, ez dio subiranotasuna eman Europar Batasunari, eskuduntza subiranoaren kudeaketa bat utzi du Europar Batasunaren esku. Kontuz horrekin.

NAZIOARTEKO ARAUEN EXEKUZIOA ORDENAMENDU JURIDIKO ESPAINIARREAN

- *Honekin bigarren pausua konpondu dugu, hau da, legeari lerrun bat eman diogu. Falta zaigun pausoa, barne zuzenbideko bihurtu dugun hori hiritarregana iristea falta zaigu. Hemen beste arazo batzuk sortzen dira. Jakiteko nola aplikatu behar den, hiru elementu begiratu behar ditugu.*
- Estatuak barne egikaritzea bermatu beharko du nazioarteko erantzunkizunpean erori nahi ez badu
- Azpimarratu beharreko 3 aspektu:
  - Ereditu araugilea: *Arau honen elburua zein den alegia. Gutxieneke eduki bat arautu (obligazio orokorrak, helburu batzuk finkatu) edo eduki zehatzak, eskubide eta obligazio zehatzak arautzea. Adibidez, tratatu baten edukia izan daiteke izaera orokorreko edukiak dituen, edo hiritarrei eskubide eta obligazio zehatzak inposatzen dizkionak. Segun zenen aurrean gauden aplikazioa desberdina izango da. Eduki zehatzaren helbua hiritarreganaino iristea izango da, eskubide eta*

obligazioak zehatz mehatz aplikatzea. Orokorren helburua ordea, Estatuari obligazio orokor batzuk inposatzea izango da. Obligazio orokor horrek gero hiritarrei inposatzeko, garapen legegile bat eskatuko du. Bigarren kasuan aldiz, ez da beharrezkoa hura garatzea, aplikatzearekin nahikoa da.

Bestalde,

- Eduki orokorreko obligazioak:
  - Eskubide eta obligazio zehatzak inposatzen dituztenak
- Barne exekuzioari dagokionez: *eduki zehatza duten tratatuak ez dira beti zuzenean aplikagarri. Gauza bat da eskubide eta obligazio zehatzak inposatzea, eta beste gauza bat, horiek aplikatzeko beharrezkoa deb eduki guztia izatea. Gerta liteke haien aplikazioa egiteko eduki osoa ez jasotzea. Beraz, oso zehatza izan daiteke baina elementu bat falta izatea gerta daiteke zuzenean aplikagarria izateko. Kasu hauetan ere aplikazioa desberdina izango da, seguraski garapen erreglamentarioa edo beharko du.*

- Self-executing Mandatu zuzenak dira
  - Non self-executing Barne egintza araugileen beharra
- Zuzenbide komunitarioa: *Espainiar konstituzioak funtzio exekutatzailea gobernuari ematen diola ematen du, baina beste artikulua batean, Gorte Orokorrei edo Gobernuari emango zaiela funtzioa adierazten da. Estatu autonomiko batean gaude, ordun, horrek suposatzen du, alde batetik estatu zentrala izatea eta bestetik erkidego autonomikoak, bakoitza bere konpetentziekin. Eskumen eskusiboak, edo konpartituak.*

Zer gertatzen da, zuzenean aplikagarria den tratatu batekin? Hau da, eduki zehatza duten eta aplikaziorako elementu guztiak barnehartzen dituzten tratatuekin? Garapen Legegilerik ez du behar, ezta erreglamendugilerik ere. Beraz, Estatu Zentralari dagokion edo Autonomia Erkidegoei dagokion, eskumeneen arabera izango da. Edukia militarra baldin bada adibidez, Estatu Zentraleko Administrazioari joango zaio tratatua.

Zer gertatzen da, zuzenean exekutagarria ez den tratatu batekin? Garapen legegilea behar baldin bada, eta Eskumena Estatu Zentralak baldin badauka, garapen legegilea Espainiako parlamentuak egingo du, ondoren Garapen erreglamendugilea jasango du eta azkenik administrazio zentralera igorriko da. Beste materia batean, gerta daiteke garapen legegilea estatuarena izatea eta erreglamentarioa eta aplikazioa autonomiarena izatea, edo, garapen legegilea eta erreglamentarioa ere estatuarena izatea baina aplikazioa autonomiarena. Azkenik, gerta daiteke, bai garapen legegilea, erreglamentarioa eta aplikazioa autonomiarenak izatea. Guztia eskuduntzen arabera izango da.

Laburtuz, Espainia bezalako estatu batean, exekuzioa egitean, lehen aipatutako hiru ereduak + eskumen banaketa hartu beharko ditugu kontuan.

Zuzenbide komunitarioak bere izaera berezia dauka baina AKk esaten digu antzeko gauza bat gertatzen dela. Zuzenbide komunitarioa aplikatzerakoan, konstituzionalki konpetentziak onartuta dituenek, hauek errespetatu beharko dira.

Zer gertatzen da AAEE batek tratatu baten edukia gustuko ez baldin badu?

Nire konpetentziazkoa bada eta garapenen bat beharrezkoa badu, Estatuarekin ez kolaboratzea erabaki dezake. Adibidez, Canarietan, IVari dagokionez, ezetz esan zuten. Hori ez garatzea erabaki zuen, Konstituzioan onartuta zuelako izaera

berezi bat. Ze arazo plante daitezke kasu hauetan? Nazioarteko ordenamenduan sujetuak Estatuak diren unetik, horrek Estatua kaltetu dezake, erantzunkizuna eskatzeko aukerak daudelako. Horrelako neurri baten ondorioz, gerta daiteke Espainiak barne ordenamenduan eska ezin dezakeen kopuru bat ordaindu behar izatea.

- *Zuzenbide Espainiarra*

- *Arau orokorrak:*

- *Konstituzioko 97. art.*
- *Konstituzioko 93. art.*

- *Autonomi Erkidegoen eskuduntzak:*

- *Non self-executing tratatuen kasuan: (3 maila)*
  - *Exekuzioa lege nahiz erreglamenduz onartzen dutenak*
  - *Exekuzioa soilik erreglamenduz egin dezaketenak*
  - *Exekuzioaren eskuduntza maila administratibora mugatu*
- *Self-executing tratatuen kasuan:*
  - *Autonomiek soilik egikaritzea administratibo edo exekutiboa dute*

Konstituzioan aurki ditzakegun konponbide bakarrak 3 artikulutan daude:

149. artikulua: Lehenengo irtenbidea: Demagun EEAA batek ez duela garapen legegile edo erreglamendugilea egin. Artikulu honek Estatua AAEEren supletorioa izango dela adierazten du. Beraz irtenbidea, Estatuko Zuzenbiea ordeztatu izatea eta hura aplikatzea.

150.3 artikulua: Armonizazio legea. Bere helburua ez da hutsuneak betetzea baina bai beste zerbait egitea. AAEEK oinarritzko printzipioetatik legedi autonomikora jotzean, Estatuak izan ditzaketan desberdintasunak kontuan hartuta, Estatuak homogeneizatzeko tresna bat erabil ahal izango du, armonizazio lege baten bidez. Horrekin, gutxieneko edukia zein izango den fijatu ahal izango du

155. artikulua: Demagun AAEEren jarrera, erabat aurkakoa dela, hau da, bere betebeharrak ez betetzea. Artikulu honek ematen digun bidea: Estatuak, AAEEko presidenteari jakinaraziko dio “mehatxu” bat eginez, adieraziz betetzen ez baditu betearazi egingo dizkiola. Kasu egiten ez badu, Senatuan, gehiengo absolutu bitartez, kompetentziak senatauak bereganatuko ditu. Neurriek ez zaie inolako erreferentziarik egiten, beraz, tankeak ateratzea ere posible litzateke. Hala ere, autoreek gaur egun, nahiz eta erreferentziarik ez egin, juridikoki neurri hauen baitan ezin dela indarra sartu ondorioztatu dute. Beste irtenbide juridiko bat izan behar du. Irtenbideak praktikoak izatea askotan ordea zailtasun ugari ditu. Canariar irlen kasuan, 155. artikulua erabili zen baina mehatxu batean bakarrik geratu zen azkenean.

Espainiari horrek milioiak eta milioiak suposatzen dizikio.

- *Autonomi erkidegoen partehartzeak sortu dezakeen arazoa* ☒ *Nazioarteko arau ez garatu edo exekutatu*
- *Ondorioak:*

- Nazioartekoa ☒ Maila honetan erantzulea Estatua da. Autonomi erkidegoek ez dute subjektibitatearik.
  - Konstituzionala ☒ Erantzun konstituzionalik bai?
- Irtenbideak:
- Estatu zuzenbidearen ordezkio aplikazioa (149.3 art.)
  - Armonizazio legeen teknika erabili (150.3 art.)
  - Konstituzioko 155.1 art-ko espedientera jo
- Zuzenbide komunitarioan eskuduntza banaketan sistema errespetatu behar da. A.K.St. 252/1988

2.IKASGAIA

NAZIOARTEKO LEGEZKONTRAKO EGINTZA BATEN AURREAN NAZIOARTEKO ERANTZUNKIZUNA (I)

NAZIOARTEKO LEGEZKONTRAKO EGINTZA ALDERDI OROKORRAK

- Nazioarteko erantzunkizunaren jatorria: Zuzenbide urrapen baten ondorioz, estatu bat zuzenbidera bueltatzeko dugun arloa. Arlo honek kuriosatusn bereziak ditu. NZP Estatuen arteko zuzenbide bezala sortu zen. Baina gaur eguneko egoeraren edo erantzunkizunaren jatorria: XX. mendearen 50. hamarkadan. Kuriosoa da erreferentzia hor izatea NZP historia luzeagoa duela jakinda eta aurretik arauak beti betetzen ez zirela jakinda. Lehenik eta behin indarraren erabilerarekin zerikusia dauka. Horrekin batera badago beste arrazoi bat: Estatuak ez zaie gustatzen beraiei kontra aplikatuko den arau bat garatzea. Izan ere, erantzunkizunak, zuzenbide urrapen bat egitean aplikatuko zaiena izango da. Guk gure buruaren kontra kode penal bat sortu beharko bagenu, gure arteko harremana arautuko genuke baina ziurrenik arlo hori garatzeko beharrezkotasunik ez genuke ikusiko, batez ere potentziak izango bagina. Izan ere, beste bide batzuk izango nituzke arazoak konpontzeko. Autotutela adibidez. Ba NZP hau guztia jasan du. Horren ondorioz, lehenengo saiakerak unibertsitate batean hasi zen. Arlo pribatutik hasi zen, Harvardeko unibertsitatean. Arlo horri segurtasun juridikoa eman behar zitzaiola iruditu zitzaie, ordura arte ohitura bidez arautzen zelako, eta hori badakigunez aldakorra edo asko mugitzen da.

Ofizialki, Nazioarteko Zuzenbide Komisioak egin zuen lehen saiakera. Aditu komisio bat da. Komisio honen lana NZP egoera aztertzea, beharrak aztertzea eta kodifikazioa lana egitea da. Zein arau falta diren edo zein arlo jorratu behar diren ikusiko du, eta tratatu izango diren testuak proposatuko dituzte.

Hauen lana 1949an hasi zen lehenengoz. Erlatore berezi bat aukeratuko dute, ponente moduko bat. Aditu bat izango da, bere lana gai hori aztertzea izango litzatekelarik. Behin egoera ikusita, nolabaiteko tratatu proiektu bat egitea izango da. 1953tik 2001 urte arte, ez dugu ezer izan. Erlatore berezi asko izan ditugu, baina ezer ez. 2001 arte ez dugu proiektu bat mahai gainean izan. Hor, Estatuen borondate falta ikusi izan da. 48 urtetan lortu den gauza bakarra proiektu bat egitea izan da. Eta gaur egun, 13 urte ondoren, proiektu izaten jarraitzen du. “Proyecto de responsabilidad del estado por actos...”

Ordun, nola moldatuko gara? Proiektua da, ez araua. Epailerek ezin dute zuzenean aplikatu baina hala eta guztiz ere, Komisioaren lana kodifikazioa egitea denez, Nazioarteko Komunitateak, ohitura kodifikatzen duela ulertzen dute, beraz erreferentziatzen hartzen dute. Ondorioz, sententzian ez diote zuzeneko erreferentziarik egiten baina zeharka bai. Klasean hau aztertuko dugu, baina ez araua delako, **ohituraren isla** delako baizik.

Erantzunkizuna errealitatean Zuzenbide zibilaren eta penalaren arteko zerbait litzateke, estatuak aplikatuta. Behin honetan lanean jarri zirenean, hori oinarritu behar izan zuten eta lehenengo zehaztu behar zutena, Estatu bat noiz den erantzule finkatu behar izan zuten: erlatore batek erruduntasunarekin nahikoa zela adierazi zuen, zuhurtziagabekeriak bazen ere. Beste batek, estatu batek arrisku bat sortzea nahikoa zela adierazi zuen, nahiz eta araurik ez bortxatu. Beraz, honen ustez, erantzunkizuna

arriskuaren ondorioa ere izan liteke. Barne ordenamenduan ondo bereizi dugu z. zibila eta penala bereiztearekin, baina Nazioarteko Zuzenbidea ez dago hain garatuta. 48 urte hauetan, eztabaida hor oinarritu zen. Azken erabakia: ezin daitekela erreferentzia subjektibotik oinarritu. Erreferentzia objektiboa: araua bortxatzea. Beraz, gaur egun erantzunkizuna, araua bortxatzean sortzen da. Honek ze esan nahi du? Proiektu honen arabera erantzunkizuna arau bat bortxatzean egongo dela. Hala ere, NZP ere garatuz doa, eta erantzunkizun klasikoa arau bat bortxatzean emango den arren, arriskutxuak diren ekintzekiko, beste tratatu bat egin du. Modu batean edo bestean barne ordenamenduan erantzunkizun zibila eta penala lirategenak bereiztu ditu. Ordenamendu honek ez dugu ahaztu behar izaera primitiboa duela.

Beste arazo bat subjektuen arloan eman da. Zein dira subjektuak? Jatorrian Estatuak bakarrik ziren subjektuak, beraz, arauak bortxatzeko aukera Estatuak bakarrik zeukaten. Erantzunkizunarekin ordea, sujetu berriak sortu diren elean, erantzunkizuna ere zabaldu dela gertatu da.

Bernadot kondea, Israelen hil zutela.. kasu horretan Suedia Estatu zen erantzule. Belgikako soldaduak Kongon. NBen izenean ari ziren Belgikako soldaduen kontra aritu behar da edo NB erakunde baten kontra? Bigarrena ulertu zen.

Erantzunkizunaren arloan ez dago arazorik pertsonak epaitzeko, eta segituan izan ziren erantzunkizunaren parte. Eskubideekin ordea, ez zen horrela gertatu.

- Garapen historikoa
  - Kodifikazio pribatua
  - Kodifikazio ofiziala
  - Egun N.Z.K.-aren 2001. urteko proiektua
- Oinarrien garapena
  - Errua erantzunkizunaren oinarri
  - Arriskua erantzunkizunaren oinarri
  - Egitate ez-zilegia erantzunkizunaren oinarri
- Subjektuen garapena
  - Historikoki Estatuak (aktiboa/pasiboa)
  - Gaur egun Estatuak, Nazioarteko Erakundeak, gizabanakoak.

NAZIOARTEKO LEGEZKONTRAKO EGINTZAREN OINARRIZKO EDUKIAK

- *Duen oinarria: arau bat bortxatzea. Nola definitzen du erantzunkizuna proiektu honek? Bere bigarren artikuluan “elementos del hecho internacionalmente ilícito, hay hecho, cuando un comportamiento consistente en una acción u omisión ” Elementu subjektibo “el hecho es atribuible al Estado según el derecho internacional” Ezinbestekoa da egintza hori Estatuari(estatuak, erakundeak eta gizabanakoak bezala ulertu behar da kontzeptua) egozte. Eta elementu objektiboa: una violación de una obligación del Estado” Bortxaketa hori estatuak egin duela frogatzea egongo da. Zergatik eman garrantzia elementu subjektiboari? hor dago mamia. Estatu batek azkenean ez du borondaterik. Gizabanakoen bitartez parte hartzen du, eta hor dago arazoa. Beste hirugarren elementu bat ere badago, baina bere kabuz ez du erantzunkizuna sortzen: Hau da, kaltea bakarrik baldin badago ez da erantzunkizun klasiko hau egongo.*

Erantzunkizun klasikoan, erantzunkizun materialik gabeko kaltea egotea gerta daiteke. Linea de la Concepción-eko hondartzan egitea desenbarkoa adibidez. Elementu objetiboa badago, subiranotasuna bortxatu dutelako. Baina kaltea badago? Printzipioz ez, baina erantzunkizuna badagoela esan daiteke, barkamena eskatzea bada ere.

- N.Z.K.-aren Proiektua 2. art.:
  - Elementu subjektiboa Estatuari egozgarri zaion portaera bat
  - Elementu objektiboa Nazioarteko arau baten urrapena
- Doktrinak beste elementu bat aurkeztu:
  - Kaltea
    - Energia nuklearraren erabilera baketsua
    - Espaziora botatako jaurtigaiak
    - ...

ELEMENTU SUBJEKTIBOA: ESTATUAREN EGINTZA PORTAERA ESTATUARI EGOZTEA

Arau bat bortxatzen den bakoitzean erantzunkizun baten aurrean egon beharko ginateke. Gainera, arau bortxatze horrek beste zerbaite eskatzen du: sujeturen bati egozte arau hauste hori. NZPan honek bere garrantzia dauka, lehenik eta behin sujetu kopuru mugatu bat daukagulako eta sujetu kopuru hori historiak aurrera egin ahala aldatuz joan egin delako: hasieran Estatuak bakarrik, ondoren erakundeak eta gizabanakoak gehitu ziren.

Sujetu hori nola finkatzen den ikusiko dugu orain. Honen atzean dagoena: Estatuak ente abstraktua dela. Estatuak azkenean bertan lan egiten duten giza banakoen bidez aritzen da. Beraz, estatuak akzio bat edo ez-egite bat egiten duela esatean, bere izenean aritzen diren pertsonen egiten dituzte. Beraz, nolabait pertsona horiek estatuarekin lotu behar ditugu estatuari erantzunkizuna egozteko. Elementu sujetiboa identifikatzeko orduan beharrezkoa izango da Estatuaren egozte.

Proiektuko 4. artikulua, zuzenean Estatuaren parte den organo oro, estatuaren izenean ari dela adierazten du, berdin duelarik ze arlotakoa den (exekutibo, legegile edo judiziala). Berdin izango da gainera, estatu zentrala edo banaketa lurraldetarrari dagokion. Adibidez, Eusko Jaurlaritzak egiten duen egite ez-zilegi bat, Estatuari dagokio, estatuaren organo den elean. 4. artikulua honek arau orokorra jasotzen du baina 5. artikulutik 11. artikulura egoera bereziak jasotzen dute. Estatuak beti izan dute joera nolabait beti erantzunkizun horri uko egiteko.

5. artikulua: 4. artikuluari ihes egiteko, gobernu kanpoko enpresa pribatuak kontratatzen dira. Bestalde, estatuari dagokion funtzio bat, segurtasuna adibidez, segurtasun pribatuaren bidez kudeatzea posible da. Kasu horretan, 5. artikulua Estatuaren erantzunkizuna izango direla adierazten du.

Beste egoera berezi bat, 6. artikuluan dugu: “comportamiento de un organo puesto a disposicion por otro organo siempre...” Sidneyko olinpiadetan, Australiak elite militarrei eskatu zien bidaltzeko olinpiadak babesteko. EEUUK bere ejertzito talde bat bidali zuen. Kasu honetan, nahiz eta Australiaren organoaren parte ez izan, honen erantzule Australia izango litzateke.

Subjetibotasuna: Belgikako soldaduak Kongora bidali eta prostituzioa, arma trafikoa, droga... dena egin zuten. Noren kontra joan? Nazio Batuen erakundearen kontra, organo hori

jaso duen estatua edo erakundea izango delako erantzule. (Gure kasuan beraz, Serbiak soldaduak edo materiala utzi bazion ere, ez da bere erantzunkizunpean geratzen.)

7. artikuluan: “comportamiento de un organo de estado o persona...” Abrugaif Afganistaneko kartzela bat da. Ospetxua egin zen bere irudiengatik. Klaro kartzelan soldaduak, kartzelako funtzionarioak daude, eta bere funtzioak gaindituz ez-zilegi bat burutu zutela adierazi zuten. Horri erantzuteko, 7. artikulua dio berdin duela funtzioak gainditu dituen edo ez, bere funtzioetan ari baldin bada, gehiegikeriak egiten baditu erantzulea estatua izango dela. Estatuaren esku dago hori kontrolatzea.

Abrugaif-en itzultzaileak erabili zituzten torturatzeko, (ez-militarrak) eta bestetik, militarren gehiegikerien aurrean, gehiegikeriak egin zituztela esan eta erantzunkizunetik kanpo geratzen da.

8. art: “comportamiento de una persona o grupo de personas si actua bajo órdenes...” Pertsona talde bati egiten dio erreferentzia, baina estatu bati bere egintzak egozteko bidea da, egintza horiek nolabait bideratuta daudela, Estatu baten gidaritzapean daudela. Yugoslaviako kasuan, Ratko Mladic serbio-bosnioa zen. Ba Serbia egozteko, lotura bat bilatu beharko dugu bere aginduetara funtzionatzen zuela adierazteko. **(Gure kasuan aplikatuz:)**

9. art: “persona o grupo de personas que ejerce de hecho atribuciones de un poder público...” Oraindela bi urte ikaragarritzko lurrikara egon zen, Estatua suntsituta geratu zen, eta hainbat zona aislatuta geratu ziren. Hainbat kasutan onartzen da boterea egikaritu behar duenak baliabiderik ez izatea horretarako. Haitiren kasuan, irtenbide bat emateko, ONG eta Gurutze Gorriak ondoko estatura jendea pasatzea erabaki zuten. Hori ez-zilegi bat litzateke, Estatuaren subiranotasuna bortxatzen ari delako baimena ematen ez duen bitartean. Kasu honetan, Estatuari egozgarri dela adierazten du artikulua honek. Izan ere, bere izenean hartzen dituztela erabakiak ulertzen da.

Mexicon antzeko zerbait gertatu da, eta gobernua babesa eta ematera ukatu da, bere hitzetan ezin duelako.

10. art: (praktikari begira, hau da Spraska dagoen moduan egotearen ondorioa, juridikoki oraindik Bosniaren barruan egotea) “Se considerará hecho del Estado según el derecho internacional el comportamiento de un movimiento insurreccional que se convierta en el nuevo gobierno del Estado.” Zenbait kasutan mugimendu iraultzaile batek bere Estatuaren gobernuari aurre egiten diote. Gaur egun, Libia da horren adibide garbia. Mugimendu iraultzaile honek egindako gehiegikeriak, mugimendu hau Estatura iristen baldin bada, Estatuaren erantzunkizuna izango da. Libiaren kasua auzitegi penalean dago, mugimendu iraultzaileak Ginebrako hitzarmenak bortxatu zituelako (baita gobernuak ere).

10.2 art: “El comportamiento de un movimiento insurreccional o de otra índole que logre establecer un nuevo Estado en parte del territorio de un Estado preexistente o en un territorio sujeto a su administración se considerará hecho del nuevo Estado según el derecho internacional.” Kasu honetan egoera diferentea da, mugimendu iraultzaileak ez du lortzen Gobernura iristea, baina Estatuaren lur horietan Estatu berri bat sortzen da. Sprska errepublikaren kasua izango litzateke. Horregatik ez da Estatu bihurtzen, bere erantzunkizuna izango litzatekelako, eta berdin Serbiara ez atxikitzearen arrazoiak. Izan ere, atxikituko balitz Serbia izango litzateke erantzunkizuna.

Daytoneko hitzarmena honi zuzenduta zegoela uler daiteke.

Honen adibide dugu orain Sudan. Hegoaldeko Sudan gerrari amaiera emateko sortu zen baina erantzunkizuna oraindik hor dago. Estatu berri bat bezala sortu bada, erantzunkizuna eskatzeko aukera ireki da.

11. art: “El comportamiento que no sea atribuible al Estado en virtud de los artículos precedentes se considerará, no obstante, hecho de ese estado según el derecho internacional en el caso y en la medida en que el Estado reconozca y adopte ese comportamiento como propio.” 4. artikuluan irekitako atea istea da helburua. Aurreko artikuluen bitartez egozterik ez ditugun ekintzak, estatuak berak onartzen

badu horren erantzule dela, bera izango da erantzule. Beste arau orokor bat dela esan dezakegu. (Ez da erabili).

(Enhanced interrogation techniques-HARVARD UNIVERSITY)

- Elementu subjektiboaren osagaiak:
  - Akzio bat edo ez-egite bat
  - Estatuari egozgarritasuna
    - Noiz? Nola?
      - Estatuaren organoen iharduerak
        - ❖ Arau orokorra [W] N.Z.K.-aren Proiektuko 4. art.
        - ❖ Supostu bereziak [W] 5., 6. eta 7. art.-ak
      - Estatu baten nazionalitateko partikularrak edo partikular taldeak
        - ❖ Supostuak [W] N.Z.K.-aren, Proiektuko 8., 9. eta 10. art.

ELEMENTU OBJEKTIBOA

ARAU HAUSTEAREN JATORRI ETA IZAERA

Elementu objektiboa: arau bat bortxatzea. Baina galdera: erantzunkizun berdina sortuko da edozein izanda bortxatutako araua? Aldebakarreko deklarazioak, ohitura, tratatuak... ditugu. Elementu objektiboaren definizioak, “arau bat bortxatzen den bakoitzean erantzunkizuna sortzen da” bakarrik esaten digu. Hau da, kasu guztietan erantzunkizuna sortzen dela. Gero kasuz kasu, auzitegiak erabaki beharko du ze erantzunkizun mota atxikitu. Erantzunkizun hori zehazterakoan, ze arau mota urratu den kontuan hartzen ez den arren, beste elementu batzuk hartuko dira kontuan. Esaterako, sortutako kaltea. Denbora elementua ere kontuan hartuko da, atzeraeraginkortasun printzipioa aplikatzen delarik “nullum crimen sine lege”. Barne ordenamenduan ez da hainbeste gertatzen baina zuzenbide internazionallean, denbora igaro ondoren ekintza bat epaitzeko orduan, bortxaketa eman zen garaiko zuzenbidea aplikatuko da, nahiz eta momentuan beste zuzenbide bat egon indarrean. Hala ere, atzeraeraginkortasuna, mesedegarria baldin bada emango da. Nazioarteko zuzenbidearen arazoa, kode penal bat ez izatea da, hortaz, tipo penala bakarrik ezartzen du, horren pena, estatu bakoitzak jartzen dion pena izango delarik. Honek segurtasun falta bat suposatzen du: “servus shopping”.

Denbora elementuari dagokionez, 14. eta 15. artikuluan egoera bereziak arautzen dira.

14. art: “La violación de una obligación internacional mediante un hecho del Estado que no tenga carácter continuo tiene lugar en el momento en que se produce el hecho, aunque sus efectos perduren.” Noiz gauzatzen da ez-zilegia? Egintza puntuala baldin bada, egintza hori ematen den momentuan, berdin du egintza horren ondorioak zenbat luzatzen diren. Adibide radikal bat: Estatu batek bestean bonba nuklear bat jaurtitzen du. Ez da egintza iraunkor bat, puntutala da.

14.2. art: “La violación de una obligación internacional mediante un hecho del Estado que tiene carácter continuo se extiende durante todo el periodo en el cual el hecho continúa y se mantiene su falta de conformidad con la obligación internacional.” Egintza edo egite iraunkor bat baldin bada, hau da, ez baldin bada zerbait puntuala, artikulua honek esaten digu ez-zilegia irauten den bitartean ematen dela. Adibidez, Estatu baten okupazioa. Beste Estatu horretatik ateratzen ez den bitartean, Zuzenbidea bortxatzen ari da, hortaz ez da preskripzioa hasi eta zuzenbidea aldatzen baldin bada, ezingo dugu esan atzeraeraginkortasuna aplikatuko dela.

Bestalde, zer gertatzen da pertsonak desagertzen direnean? Egintza hori puntuala da? Egintza hori iraunkorra dela ulertzen da. Agertzen ez den bitartean edo horren hilketaren berri zehatza ez dugun arte, egintza jarraia da. Horrek preskripzioa ez hastea eta zuzenbidea gogortzen baldin bada, hori aplikatzeko aukera ematen digu.

Bigarren arazo bat 15. artikuluan: (praktikari lotura)

“15.1 art: La violación por el Estado de una obligación internacional mediante una serie de acciones u omisiones, definida en su conjunto como ilícita, tienen lugar cuando se produce la acción u omisión que, tomada con las demás acciones u omisiones se repiten y se mantiene su falta de conformidad con la obligación internacional.

15.2 art: En tal caso, la violación se extiende durante todo el periodo que comienza con la primera de las acciones u omisiones de la serie y se prolonga mientras esas acciones u omisiones se repiten y se mantiene su falta de conformidad con la obligación internacional.”

Modu grafiko batean esplikatzegatik: gauzak nola hasten dira? ba seguraski, egun batean hildako kopuru bat, beste egun batean, beste hilketa kopuru bat, hurrungo astean, beste hilketa kopuru bat... eta momentu batean, elementu guzti horiek tipo konposatu batera eramango gaituzte eta genocidio izena hartuko du. Horrelako ekintzak denak lotuta, kalifikazio batera eramaten bagaituzte, kalifikazio hori luzatu beharko dugu lehenengo egintza eta azken egintza bitartean. Hau ez dugu atzeraeraginkortasun bezala ulertu behar. Tipo konposatua denez, egintza guztiak osotasunean kontuan hartu behar ditugula ulertu behar da. Honek, hasieran erailketak zirenak, kalifikazio horren barruan sartzea.

- Arau-haustea (12. art) Nazioarteko obligazio baten ez-betetzea
“Hay violación de una obligación internacional por un Estado cuando un hecho de ese Estado no está en conformidad con lo que de él exige esa obligación, sea cual fuere el origen o la naturaleza de esa obligación.”
  - Konbentziozko arauak
  - Ohiturazko arauak
  - Aldebakarreko egintzak
  - NJA-ren ebazpenak
  - ...
- Kasu guztietan erantzunkizun erregimen bera (?)
  - Zalantzak (?)
    - Jurisprudentzia Obligazio iturria edozein dela ere, nazioarteko erantzunkizuna sortu. Baina zein?
    - Doktrinak gauza bera
- Estatua obligaziora lotua egon beharko da (13. art)
“Un hecho del Estado no constituye violación de una obligación internacional a menos que el Estado se halle vinculado por dicha obligación en el momento en que se produce el hecho.”

DENBORA-ELEMENTUA

- Atzeraeraginkortasun eza:
  - Jurisprudentzia Palmas uharteko kasua
- Erga omnes arauen atzeraeraginkortasun eza:
  - Jurisprudentzia Enterprize kasua

- Oinarriak:
  - “Nullum crime sine lege”
  - Segurtasun juridikoaren p^o
  - Subjektuen jarrerak dagoen zuzenbidearekiko egokitu beharra. Etorkizuneko egoera ezin da aurrikusi
- Bortxapen momentua eta iraupena
  - N.Z.K.-aren 14. art.:
    - Egintza ez iraunkorrak (14.1) *“La violación de una obligación internacional mediante un hecho del Estado que no tenga carácter continuo tiene lugar en el momento en que se produce el hecho, aunque sus efectos perduren.”*
    - Egintza iraunkorrak (14.2) *“La violación de una obligación internacional mediante un hecho del Estado que tiene carácter continuo se extiende durante todo el periodo en el cual el hecho continúa y se mantiene su falta de conformidad con la obligación internacional.”*
    - Ez-egitezko portaerak (14.3) *“La violación de una obligación internacional en virtud de la cual el Estado debe prevenir un acontecimiento determinado tienen lugar cuando se produce el acontecimiento y se extiende durante todo el periodo en el cual ese acontecimiento continúa y se mantiene su falta de conformidad con esa obligación.”*
  - N.Z.K.-aren 15. art.:
    - Beharrezko elementuen p^o —> 15.1. art.: *La violación por el Estado de una obligación internacional mediante una serie de acciones u omisiones, definida en su conjunto como ilícita, tienen lugar cuando se produce la acción u omisión que, tomada con las demás acciones u omisiones se repiten y se mantiene su falta de conformidad con la obligación internacional.*
    - Egintzen osotasunaren pr.—> 15.2. art. *En tal caso, la violación se extiende durante todo el periodo que comienza con la primera de las acciones u omisiones de la serie y se prolonga mientras esas acciones u omisiones se repiten y se mantiene su falta de conformidad con la obligación internacional.*

Dagoeneko ez zilegia definitu dugu. Erantzunkizuna orain arte ikuspegi teoriko batetik sortzen duela ikusi dugu. Gauza bat elementu objetibo eta subjektiboak egotea da eta bestetik, benetan erantzunkizun hori praktikan islatzea da. Israelen kasuan adibidez, egiten dituen ez-zilegiak efektibizatzeko ez dago erakunderik.

Bestalde, autotutela ere badago.

3. IKASGAIA

NAZIOARTEKO LEGEZKONTRAKO EGINTZA BATEN AURREAN NAZIOARTEKO ERANTZUNKIZUNA (II)

KOMUNITATEAREN FUNTSEZKO INTERESEN BABESA ETA ESTATUAREN NAZIOARTEKO ERANTZUNKIZUNA

- Funtsezko interesen defentsarako ba al dago “actio popularis”-en bat?
  - 1. pausua: Afrika hegomendebaldeko arazoa:
    - “Actio popularis”-a ez du onartzen
  - 2. pausua: Barcelona Traction arazoa:
    - “Actio popularis”-ari ateak ireki
  - 3. pausua: Nazioarteko Zuzenbide Komisioa
    - Nazioarteko krimenak: komunitatearen oinarritzko interesak
    - Nazioarteko delituak: Beste egitate ez-zilegiak

Objetiboki arau bat bortxatzen dugun bakoitzean egongo da erantzunkizuna baina praktikan ez da berdina izango aldebiko tratatu bat urratu edo aldebakarrekoea edo ohitura bat. Izan ere, nork du hori galdatzeko eskumena? Ius Cogens arauarekin zer gertatzen da? Erga omnes dira eta komunitate osoaren baloreak barne biltzen ditu. Horrelako arau bat bortxatzen denean, Nazioarteko Komunitate osoa dela kaltea jasan duena esanahi du.

Nazioarteko zuzenbidea aldebiko harremanen bitartez osatzen dela adierazten dute, eta legitimazio hori, ez duela ikusten momentuz. (Afrikako hegomendebaldeko arazoa bete)

Akzionisten estatuak ere eskumena dute demanda tarteratzeko? Horiek izan ere interesak dituzte. Gutxinaka bidea irekitzen doa baina ez du euskarri sendorik ematen. Baina komisioren proiektuak, lehenengoz aukera garbi bat jarriko du mahai gainean. Proiektu hau 2001koa da, baina honen aurretik zegoen proiektuak honako hau jasotzen du: 40 eta 41. artikuluetan nazioarteko krimenen eta nazioarteko delituen arteko bereizketa bat egiten da. Krimenak dira, komunitate osoaren baloreak bortxatzen dituzten erasoak (ius cogens eta egiturazko arauak) eta delituak, obligazio eskubideak urratzen dituzten erasoak lirateke. Hau actio popularis horri begira egin zen, ius cogens direnak nazioarteko komunitatearen ardura delako.

Gaur egungo proiektuan ordea hori desagertu egin da, bildurra ziotelako. EEBBk ez du arazorik aldebiko harremanetan baina estatu asko bere kontra aritzearen aurrean arazoak sortuko litzaizkioke eta ez zaio interesatzen, ez berari ez beste potentziei. Hori dela eta, 3. kapituluaren horrela ematen zaio irtenbidea:

41. art eta 42. artikulutan, krimen hitza gizabanakoari bakarrik dagoela lotuta dagoela uler dezakegu. Hau da, artikulua hauek krimen hitza desagertarazten dute.

- Nazioarteko krimenak (41/42. art):

- Agresioa
    - Oinarria Kartaren 2.4 art. “*Los miembros de la Organización, en sus relaciones internacionales, se abstendrán de recurrir a la amenaza o al uso de la fuerza contra la integridad territorial o la independencia política de cualquier Estado, o en cualquier otra forma incompatible con los propósitos de las Naciones Unidas.*”
    - Ebazpenak 2625(XXV), 3314(XXIX),...
  - Menerapen kolonialeko egoerak mantendu
    - Oinarria Kartaren
      - 1. art: “*Los propósitos de las Naciones Unidas son: mantener la paz y la seguridad internacionales, Fomentar entre las naciones relaciones de amistad basadas en el respeto al principio de la igualdad de derechos y al de la libre determinación de los pueblos, realizar la cooperación internacional en la solución de problemas internacionales de carácter económico, social, cultural o humanitario y servir de centro que armonice los esfuerzos de las naciones por alcanzar estos propósitos comunes.*”
      - 55. art: “*Con el propósito de crear las condiciones de estabilidad y bienestar necesarias para las relaciones pacíficas y amistosas entre las naciones, basadas en el respeto al principio de la igualdad de derechos y al de la libre determinación de los pueblos, la Organización promoverá: niveles de vida más elevados, trabajo permanente para todos y condiciones de progreso y desarrollo económico y social, la solución de problemas internacionales de carácter económico, social y sanitario, el respeto universal a los derechos humanos y a las libertades fundamentales de todos, sin hacer distinción por motivos de raza, sexo, idioma o religión.*”
      - 73. art: “*Los Miembros de las Naciones Unidas que tengan o asuman la responsabilidad de administrar territorios cuyos pueblos no hayan alcanzado todavía la plenitud del gobierno propio, reconocen el principio de que los intereses de los habitantes de esos territorios están en encargo sagrado la obligación de promover en todo lo posible, dentro del sistema de paz y de seguridad internacionales establecido por esta Carta, el bienestar de los habitantes de esos territorios y asimismo se obligan: a asegurar con el debido respeto a la cultura de los pueblos respectivos, el adelanto político económico social y educativo, a desarrollar el gobierno propio, a promover la paz y la seguridad internacional, a promover medidas constructivas de desarrollo y a transmitir regularmente al Secretario General la información estadística y de cualquier otra naturaleza técnica que verse sobre las condiciones económicas, sociales y educativas de los territorios.*”
    - Ebazpenak 1514(XV), 1541(XV) eta 2625(XXV)
  - Esklabutza, genozidioa eta apartheid
    - Ebazpenak BN 1904(XVIII) Mota guztietako diskriminazio razialen desagertzeari buruzkoa
  - Atmosfera eta itsasoen kutsadura masiboa
    - Oinarria Itsas Zuzenbidearen III. Konferentzia
48. art: *Hirugarrenengo estatu bati aukera ematen dio erantzunkizuna galdatzeko, hirugarrenengo estatu baten aldeanitzeko tratatu bat sinatu badu, eta tratatu horren helburua tratatu bat babestea baldin badu. Giza Eskubideen tratatua adibidez. Honen arabera... ez da akzio popular bat bere osotasunean baina bada aurrerapausu bat. Hurrungo kapituluak adierazten digu, atzeko atetik gauza bera gertatzen dela. Hau da, bortxatutako arauak nazioarteko interes komun bat bortxatzen badu, edonork galdatu ahal izango duela. Beraz, jurisdikzio unibertsal hori moztu egin da baina ez hirugarrenengo batek demanda tarteratzea. Honen aurrean, estatu batzuk esango dute proiektu hutsa dela eta ez*

dagoela indarrean. Ohituraren islada izango da baina ez dago indarrean, eta hor dago arazoa, auzitegien aurrean frogatzeko orduan arazoak sortzen direla, proiektu honek ikuspegi askoz aurrerakoiagoa duelako.

Israelek Palestinaren kontrako egindako gehiegikeriak Ius Cogens arau bat bortxatzen dute. Demagun Actio Popularis existitzen dela. Nik nere burua eskumen bezala ikusten dut ordea, beraz, Ni joatea hori denunciatzen, eta Israelek esatea, ez, ni ez nago justizia auzitegiaren ebazpenen menpean... kaka. Ez digu ezertarako balio.

Pertsona batek, sententzia bat ematen den bakoitzean boto partikular bat egiten du eta defendatzen duena: honen aurrean nola da posible materialki iraultza hori onartzea eta ondoren formalki oztopo horiek jartzea? bere esanetan, actio popularis horrek ondorioak izan beharko lituzke arlo formalean. Momentu honetan erabat galtzaile da baina debatea zabaltu dela esan daiteke, ea urte batzuk barru ohitura bidez zerbait lortzea lortzen den.

- Ondorioak:
  - Arlo substantiboan: Nazioarteko zuzenbidearen erlatibitatearen gainditzea
  - Arlo prozesalean: “Actio popularis” baten sorrera erga omnes
- Bideak:
  - Edozein Estaturen legitimitate aktiboa
  - Era instituzional batean zehapenak hartu ahal izateko aukera
- Arazoa:
  - Nazioarteko eskumen organuen borondatezko izaera

ESTATU BATEN INPLIKAZIOA BESTE ESTATUEN NAZIOARTEKO LEGEZKONTRAKO EGINTZATAN

- Egoerak:
  - Beste Estatu baten legezkontrako egintza batean parte hartzea: (16. art.)
“El Estado que presta ayuda o asistencia a otro Estado en la comisión por este último de un hecho internacionalmente ilícito es responsable internacionalmente por prestar esa ayuda o asistencia si: Lo hace conociendo las circunstancias del hecho internacionalmente ilícito, y si El hecho sería internacionalmente ilícito si fuese cometido por el Estado que presta la ayuda o asistencia.”
    - Elementu materiala: laguntza material eta efektiboa
    - Elementu subjektiboa: emandako laguntza egintza ez-zilegi bat egitera zuzenduta egotea
    - Emandako laguntza independenteki ez-zilegia litzateke
    - Laguntza ez dago bortxatutako arauaren garrantziagatik baldintzatua (delitua / krimena)

Lehen esan dugu egozgarritasuna egiteko 6. 11. artikuluko bitartera genituela artikuluko nagusiak. Gertatzen da egintza batean estatu batek mota askotako parte-hartzeak izan ditzakela. Esaterako beste estatu baten ez-zilegi batean parte har dezake, lagunduz edo kolaboratuz. 16. eta 17. artikuluetan adierazten da hau.

Artikulu hauetan, laguntzaileak bi kasutan izango duela erantzunkizuna adierazten du (16. art.): “El Estado que presta ayuda o asistencia a otro Estado en la comisión por este último de un hecho internacionalmente ilícito es responsable internacionalmente por prestar esa ayuda o asistencia si: Lo hace conociendo las circunstancias del hecho internacionalmente ilícito, y si El hecho sería internacionalmente ilícito si fuese cometido por el Estado que presta la ayuda o asistencia.”

Egintza ez zilegiaren berri baldin badu eta egintza eta bigarren egilearen posizioan bera ere erantzule izango balitz.

Adibidez, fosforo txuria:

Bonba horiek legezkoak dira, baina Israeldarrek egindako erabilera legezkontrakoa da. Arazoa: plomo fundido operazioan, palestinarrek deskubritu zuten EEBO saldu zutela. EEBO erantzule da?

Hasieran, argumentu juridiko bezala baliogarria da esatea ez zekiela zertarako zen eta ez zekiela egintza ez-zilegi bat burutzera bideratuta zegoela. Hori bai, behin eta berriz hau gertatzen bada, argumentu horrek ez du balio.

Armei dagokion tratatuan, 5 potentziek bakarrik izango dutela arma nuklearrak sortzeko adierazten da. Horiek a cambio, energia nuklear zibila jasoko zuten hauengandik. Denak sinatu dute hau ezik Pakistan, India eta Israelek, eta orain Ipar Korea atera egin da.

Espainiak material militarra ematen dio bonbak sortzeko. Espainia kasu horretan erantzule izango zen, berak ere sinatu duelako tratatu hori eta materiala ematean badaki zertarako den.

Pakistanek laguntzen badio ordea, Ipar Korearen papelean jartzean, ez zen erantzule izango, ez duelako tratatu hori sinatu. Hortaz, beharrezkoa izango da laguntzaile bezela erantzule izateko, autore bezela ere erantzule izatea.

17. art: “El Estado que dirige y controla a otro Estado en la comisión por este último de un hecho internacionalmente ilícito es internacionalmente responsable por este hecho si: lo hace conociendo las circunstancias del hecho internacionalmente ilícito y si el hecho sería internacionalmente ilícito si fuese cometido por el Estado que dirige y controla.”

Aurrekoarekiko diferentzia: helburua ez da laguntzea ez-zilegi bat egiten. Beste Estatu bat bultzatzea ez-zilegi bat egitera baizik. Oraingoan autore zuzen bat dugu eta hirugarrengoa batek autore hori bultzatu du egitera. Autore zuzenari ez zaio erantzunkizuna jarriko beste Estatu horrek kontrolatu edo bultzatu egiten duelako. Horretarako ezinbestekoak dira bi egoera:

Autore eta hirugarrengoaren artean menpekotasun bat egotea, hau da, kontrol efektibo bat. Horren adibide Libano. Libano oso estatu berezia izan da urte askotan zehar, Duen geografiagatik, Siriak Libano erabili du Israelen kontra atentatuak egiteko. Libanok titere bat bezala funtzionatzen du. Horrelako egoera batean gaudela frogatzen baldin badugu, kontrola egikaritzen duen estatua izango da erantzule.

Bestalde, estatu batek bestean koakzioa burutzen badu, hori aurrera eramanez duena izango da erantzule.

- Beste Estatu batek egindako legezkontrako egintza bategatiko erantzunkizuna: (17. art.)

“El Estado que dirige y controla a otro Estado en la comisión por este último de un hecho

internacionalmente ilícito es internacionalmente responsable por este hecho si: lo hace conociendo las circunstancias del hecho internacionalmente ilícito y si el hecho sería internacionalmente ilícito si fuese cometido por el Estado que dirige y controla.”

- Egoera berezi baten existentzia
  - Menpeko egoera bat, beste Estatu baten kontrolpean egindako ekintza (protektoratua, Estatu federatua,...)
    - ❖ Dependentsia
    - ❖ Kontrol efektiboa arlo konkretuan
  - Beste Estatu baten koakzioaren ondorioz egindako ekintza
    - ❖ Koakzio efektibo eta nahikoa
- Subiranotasun egikaritze askatasuna mugatua egotea
- Diferentzia bakarra: behin-behinekotasuna

LEGEZKONTRAKOTASUNA BAZTERTZEN DUTEN INGURUABARRAK

- Arazoen azterketa:
  - Egintza ez-zilegia nazioarteko erantzunkizuna harremana ez da beti automatikoa
  - Erantzunkizunak Estatuaren iharduera librea izana eskatzen du
  - Inguruabar hauen izaera juridikoa (?)
    - Arau baten aplikazioaren salbuespena
    - Erantzunkizuna alboratzen duten inguruabarrak
    - Ez-zilegitasuna baztertzen duten inguruabarrak (NZK)
  - Inguruabarrak Adostasuna, legezkontrako egintza baten aurkako neurriak, ezinbesteko indarra, arrisku estremoia, premiazko egoera eta legezko defentsa.
- **Adostasuna** (20. art.):

“El consentimiento es válido de un Estado a la comisión por otro Estado de un hecho determinado excluye la ilicitud de tal hecho en relación con el primer Estado en la medida en que el hecho permanece dentro de los límites de dicho consentimiento.”

  - Kasu honetan ez da legezkontrako egintzarik ematen. Kaltea jasan duen Estatuak baimena eman du
  - Ukanbeharrak:
    - Nazioarteko arauetan oinarrituta adostasun hori baliozkoa izatea, borondatezko adierazpenen elementuak izatea. Bizioarik ez (errorea, korrupzioa,...)
    - Adostasuna esanbidezkoa edo isilbidezkoa izan daiteke, baina beti garbia
    - Adostasuna erreala izan behar du, inola ere ez ustezkoa
    - Adostasuna nazioarte mailan Estatuari egozgarri izatea
    - Adostasuna portaera ez-zilegia eman aurretikoa izan beharko da
    - Adostasunaren balioaren hedaduraren muga adierazpena bera izango da

- Ius cogens arauen aurrean ez dago adostasuna erabiltzerik

- **Nazioarteko egintza baten aurkako neurriak (22. art.)**

“La ilicitud del hecho de un Estado que no esté en conformidad con una obligación internacional suya para con otro Estado quedará excluida en el caso y en la medida en que ese hecho constituya una contramedida tomada contra ese Estado de acuerdo con lo dispuesto en el capítulo II de la tercera parte.”

- Legezkontrako egintza baten aurrean ematen den beste legezkontrako erantzun baten aurrean gaude
- Ukanbeharrak:
  - Haserako legezkontrako egintza bat
  - Zuzenbideak baimendutako erantzuna izatea (modu independentean ez-zilegizkoa izango zena) autotutela neurriak
  - Indarraren erabilera debekatua dago

- **Ezinbesteko indarra (23. art.)**

“La ilecitud del hecho de un Estado que no esté en conformidad con una obligación internacional de ese Estado queda excluida si ese hecho se debe a una fuerza mayor, es decir, a una fuerza irresistible o un acontecimiento imprevisto, ajenos al control del Estado, que hacen materialmente imposible, en las circunstancias del caso cumplir con la obligación. Este párrafo no será aplicable si: la situación de fuerza mayor se debe, únicamente o en combinación con otros factores al comportamiento del Estado que la invoca o si el Estado ha asumido el riesgo de que se produzca esta situación.”

- Obligazio bat bere gain duen Estatu batek ezingo du bete gainditu ezin duen indar batek bultzatuta
- Ukanbeharrak:
  - Jasanezina den indar baten existentzia
  - Estatuaren borondateaz kanpo geratzen den portaera, ezinbesteko portaera
  - Egoera horren sorreran Estatuak inongo erantzunkizunik ez izatea
  - Indar horren arrazoiak mugagabeak:
    - Naturalak (uholdeak, suteak,...)
    - Gizakiaren ekintzaren ondorioz (subiranotasun zati baten galera)

- **Arrisku estremo (24. art.)**

“La ilicitud del hecho de un Estado que no esté en conformidad con una obligación internacional de ese Estado queda excluida si el autor de ese hecho no tiene razonablemente otro modo, en una situación de peligro extremo, de salvar su vida o la vida de otras personas confiadas a su cuidado. Este párrafo no será aplicable si la situación de peligro extremo se debe, únicamente o en combinación con otros factores, al comportamiento del Estado que la invoca o es probable que el hecho en cuestión cree un peligro comparable o mayor.”

- Estatuaren organu baten gain gertatzen den arrisku estremo baten ondorioz gertatutako legezkontrako egintza baten aurrean gaude
- Ukanbeharrak:
  - Estatuko organoa osatzen duten pertsonen gain eman behar da arriskua (pretsonen premiazko egoera bat da)

- Organoak hartutako erabakia guztiz askea ez izatea (kalte larri baten arriskuaren mehatxupean hartutakoa)
- Sakrifikatutako obligazioa gailendu den babesa baino garrantzi gutxiago izatea
- Praktika Aire eta itsas espazioen bortxaketa
- **Premiazko egoera (25. art.)**
  - Estatu batek bere gain duen arrisku grabe eta berehalako baten ondorioz egiten den obligazioaren bortxaketa
  - Ukanbeharrak:
    - Arriskuan dagoen Estatuaren interesa funtsezkoa izatea (politikoa, ekonomikoa,...)
    - Arriskua bera funtsezkoa izatea, beste modu batean ekidin ezina, grabea eta berehalakoa
    - Arrisku egoera horren sorreran Estatuak erantzunkizunik ez izatea (ez borondatez ez neglijentziaz)
    - Ius cogens arau baten aurrean ezin da alegatu
- **Legebidezko defentsa**
  - Nazio Batuen Karta 2.4 art.
  - NZK-aren Proiektuko 21. art. *“La ilicitud del hecho de un Estado queda excluida si ese hecho constituye una medida lícita de legítima defensa tomada de conformidad con la Carta de las Naciones Unidas.”*

4. IKASGAIA

NAZIOARTEKO ARAUEN APLIKAZIOA SEGURTATZEKO PROZEDURAK (I)

BABES DIPLOMATIKOA (IKUSPEGI OROKORRAK)

- Estatuak duen ahalmen bat bere hiritar eta interesak defendatzeko eta babesteko (hau ere proiektu batetan jasotzen da, baina ohituraren bidez arautzen da gehiago, proiektua oso progresista delako) Beraz, nazioarteko ez-zilegi baten ondorioz, bere hiritar edota interes bat kaltetzen bada, Estatuak horien interesean ateratzeko eskubide dute. Kaltea estatuaren interes edo hiritarrei egiten zaie, baina babes diplomatikoaren akziorako ahalmenen titularra estatua da. bere ahalmena denez, berak erabakitzen du hau erabiltzea edo ez (gomendio bat ezartzen da proiektuko 19.art. IRAKURRI ETA IKASI), hau da, ez da obligazioa. Bestetik, behin ahalmenari hasiera emanda, edozein unetan hau erabiltzeari utzi ahal dio estatuak. Bukatzeko berriz, babes diplomatikoaren ondorioz, edozein onura mota lortzen badira (kalte ordainak esaterako) estatuarenak izango dira hauek, kaltea hiritar edo interes bati eraginda ere. Hala ere, normalean estatuak onura hauek kaltetu zuzenei ematen die (irudi publiko ona bermatzeko), baina esan bezala ez du honetarako inongo obligaziorik. Bestetik gainera, ditu hori kaltetuari ematea erabakitzen da, hortik suposatzen diren gastuak kenduko dira.
- Definizioa Estatu batek bere nazional eta ondasunak beste Estatuaren edo Nazioarteko erakundearen egintza ez-zilegi baten aurrean babesteko erabiltzen duen akzioa
- Ezaugarriak:
  - Pretentsio juridikoa Estatuarena da. Nazioarteko ordenamenduak aurrezagutuko eskubideen titularra Estatua da, ez partikularra
  - Babes diplomatikoaren egikaritzea Estatuaren ahalmen diskrezionala da
    - Partikularraren eskaerak ez du Estatua obligatzen
    - Estatuak prozesua bertan behera utzi dezake edozein momentuan
    - Babes diplomatikoaren ondorioz kalteordainik lortzen bada Estatuak erabakiko du hura nola esleitu

BABES DIPLOMATIKOA EGIKARITZARAKO BALDINTZAK

- Baldintzak hau da babes diplomatikoaren ahalmena egikaritu ahal izateko.
  - Erreklamatzaileraren eta erreklamazioaren arteko lotura partikularraren naziokotasuna. Hau da, estatu batek hiritar bateri eragindako kaltearengatik babes diplomatikoa erabili ahal izateko ahalmena gure nazioakotasunaren estatuak soilik izango du.
  - Estatu erreklamatuaren ordenamenduak eskeinitako bide guztiak agortu izana Hau da, nazioarteko sistemak aplikatu aurretik, lehenengo hiritar bezala estatu kaltetzailearen barne ordenamenduan saiaturiko ginateke. Beraz, estatu kaltetzailearen bide guztiak agortu behar badira lehenengo, denbora asko eta baliabide asko beharko lirateke.

- “Clean hands” edo esku garbien teoria: Zenbait autorek defendatzen dute aurreko bi ukanbeharrekin batera, kaltetua suertatu den hiritar horrek kaltearen eragina inongo parte hartzerik ez izatea. Baina hau zehaztea oso zaila izan daiteke. Adb: Momentu honetan Afghanistanera joaten bagara gure estatuak arriskutsua dela esanda ere eta bertan kalte bat sortzen badigute, arrisku horretan gu parte hartu dugula kontsideratzen da? Ba hemen zalantzak sortzen dira. Hala ere, jurisprudentziak normalean ez dute ukanbehar hau onartzen.
  - Doktrina alde azaltzen da
  - Jurisprudentzia kontra azaltzen da
- Erreklamazioaren nazionalitatea. Bakoitzak zer naziokotasun duen Estatu bakoitzaren irizpideen arabera erabakiko da, Estatu bakoitzak bere irizpideak erabaki ahal dituelarik gainera (proiektuko 4.atikulua).
  - Gizabanakoaren eta Estatu eskatzailearen arteko naziokotasun lotura. Arazoak:
    - Naziokotasunaren jarraitasuna (5.art.): Hau da beharrezkoa da estatu batek babes diplomatikoa erabiltzeko, hiritar hori kaltea jasaten duen unean eta berak babes diplomatikoa egikaritzen duenean bere naziokotasuna izatea.
      - Naziokotasun izatea kaltea sortzen den momentuan.
      - Naziokotasuna mantendu behar da babesa egikaritzean.
    - Proiektuaren arabera, bitarte horretan (kaltea sortu eta babes diplomatikoa egikaritu) hiritar batek modu zilegi batetan bere naziokotasun aldatzen badu eta erreklamazio horrekin zerikusirik ez badu, orduan naziokotasun berriko Estatu horrek babes diplomatikoa egikaritu ahal izango luke. Ohiturak berriz beste gauza bat dio: bakarrik estatu berriak babes diplomatikoa egikaritu ahal izango du, gure nazionalitate aldaketa gure eraginetik edota borondatetik kanpo gertatu bada. Adibidez: Independizatu egin den Estatu batekoa bazara. Beraz ohituran oinarrituta oso kasu gutxitan izango litzateke posiblea Estatu berriak babesa egikaritzea. Bestetik proiektuak (5.3.art.) muga bat : ezin dugu naziokotasun berria erabili, gure aurreko nazionalitatearen estatuaren kontra. Hau da, gure estatuak kalte bat sortu bazigun bertako nazionalak ginen bitartean, gero beste estatu bateko nazionalitatea lortzen badugu horrek ezingo du antzinako estatuaren aurka egingo. Bestetik (5.3.art.) txanponaren beste aldean Gu Espainiarrak gara eta Frantziak kalte bat egiten digu, gero frantsesak egiten gara, orduan Espainiak ezingo du Frantziarren aurka babes diplomatikorik egikaritu.
    - Naziokotasun bikoitza edo anitza (7.art.): pertsona bat bi naziokotasun baldin baditu eta kalteak hirugarren estatu batek eragiten badio, bi estatu horietako batek edota biek batera babesa egikaritu ahal izango dute, hau proiektuaren arabera. Sendotuta dagoen ohiturak berriz dio: bi naziokotasun dituen pertsona batek hirugarren estatu batetik kaltea jasotzen badugu, babesa horietako batek soilik egikaritu ahal izango du, naziokotasuna efektiboarena hain zuzen ere (non bizi garen, non egiten dugun lan, familia bizitza non ematen den, ...). Beraz hemen erabaki bat hartuko da eta orduan Estatu horrek soilik egikaritu ahal izango du. Honekin batera beste egoera bat eman daiteke: Hau da, bi naziokotasun ditu pertsona batek eta naziokotasun horietako baten estatuak kalte bat egiten dio. Kasu honetan printzipioz ezingo da beste naziokotasuna erabili, salbu naziokotasun efektibokoa bada. Hau da, kaltetzen duena naziokotasun

efektiboarena bada, orduan ezingo da beste naziokotasuna horren aurka erabili. Ohiturak berriz dio: Ezin da zure naziokotasun bat, zure beste naziokotasunaren aurka INONGO kasuan erabili.

- Apatridak (8.art.): presuntzio bat ezartzen da, hau da, egoitza legala kaltea jasateko unean eta erreklamazioa egiteko unean orduan egoitzaren estatu honek egikaritu ahal izango du babes. Printzipioz ez da legezkoa apatridak egotea, baina egun de facto egon daitezke.
  - Errefuxiatuak (8.art.): Kaltea eragindako eta erreklamazioa egindako unean duen egoitza. Hau da, azken finean bere naziokotasuna beste bat bada ere, beste estatu batetan errefuxiatu izaera badu, orduan estatu horrek izango du babes eskubidea. Estatu errefuxiatzaileak hala ere, ezingo du errefuxiatuaren jatorrizko estatuaren aurka babes diplomatikoa erabili, azken finean naziokotasun hori duelako.
- Pertsona juridikoen naziokotasuna (9.art.): printzipioz pertsona juridiko baten naziokotasuna, hori sortzeko erabili dugun legediaren estatua izango litzateke. Baina, zenbait kasutan enpresa formalki estatu batetan sortzen da baina bere kontrola eta jarduera atzerrian burutzen da. Ondorioz, kasu hauetan efektiboki kontrola eta jarduerak dituen leku hortako naziokotasuna ziango du. Beraz sortze lekuarena presuntzio bat baino ez da izango (iuris tantum kontrakoa frogatzen ez den bitartean).
- Naziokotasun jarraitasuna: kaltea jasotzen duenean eta beragatik babes diplomatikoa egikaritzen den bitartean naziokotasun bera behar du izan (10.1.). Hala ere, (10.2.) pertsona juridiko batek kalte bat jasaten badu eta gero beste naziokotasun bat hartzen badu. Enpresa batek naziokotasun bat du eta kaltea eraginda eta gero desagertzen bada orduan presuntzio bat ezarriko da, hau da, enpresa bizirik dagoela kontsideratuko da. bakarrik hala ere, desagertze kausa kalte hori izan bada (10.3.). ONDO IRAKURRI ARTIKULU HAUEK!!!!
- Pertsona juridiko beraren babesak
    - Irizpideak:
      - ❖ eratze legearen jatorria
      - ❖ Elkartearen egoitzaren lekua
  - Elkartearen akzionisten babesak
    - Orohar ez da aukera onartzen. Hau da, enpresaren naziokotasunak lehentasuna dauka
    - Salbuepen kasuak: enpresa kalte horietatik kanpoko beste arrazoi batzuegatik desagertuko balitz, orduan bai akzionistekiko burutu ahal izango da babes. Betiere akzionista bakoitzak bere naziokotasunaren estatuari eskatu beharko dio babesak egikaritzea.
    - 11.b.: estatu batek bere naziokotasuna duen enpresa bat kaltetzen du, printzipioz hau barne arazoa izango litzateke. Baina estatu askok haien herrialdean enpresak sortu edo ezarri ahal izateko, bertako naziokotasuna hartu behar dute. Beraz, horretara behartu duen estatu horrek enpresa hori kaltetzen badu, orduan akzionisten estatuek babes diplomatikoa egikaritu ahal izango dute, enpresa horri bere estatuan ezartzera behartu duen estatu horren aurka.

- Hala ere, esan beharra dago askotan, gaur egungo enpresen egitura eta funtzionamendua oso ezberdina izan daitekeela, beraz oso ondo aztertu beharra dago kasuz-kasu enpresa bakoitzaren naziokotasuna.
- Kaltea zuzenean akzionisten ondasunei (pribatiboak) egiten bazaie, orduan haien naziokotasunaren estatuari babes diplomatikoa egikaritzea eskatu ahal izango diote.

Ohituraren arabera berriz, naziokotasuna egoitza eta sortzen legearena arabera. Akzionistek berriz, haien ondasun pribatikoak kaltetzen direnean eta enpresa desagertzen denean (edozein delarik arrazoia).

- OHITURARI DAGOKIONEZ: Barne ordenamendu bideak agortu beharra: Bai ohituran bai proiektuak ezinbestekoa da, kaltetuta izan den herritarra, estatu kalteatzailearen barne ordenamendua agortu beharra dago. Honen logika, azken finean estatu kalteatzaileari zuzenean kaltea erreparatzeko aukera ematea izango litzateke. Baina honek arazo asko planteatzen ditu, hau da, ordenamendu oso bat zeharkatzea oso zaila eta luzea izan daiteke. Beraz, denbora asko pasatzean gure arriskua ez erreparatzea sortuko daiteke. Hemendik ondorioztatzen da, babes diplomatikoaren tresna subsidiarioa dela. Beraz, ez dugu nazioartean gatazka bat sortuko barne ordenamenduak konpondu ahal badugu. Hala re badaude bi kasu non

- Oinarriak
    - Estatu erreklamatuak barne zuzenbidearen bidez kaltea konpontzeko aukera izatea
    - Babes diplomatikoaren izaera subsidiarioa
  - Norainokotasuna edo ukanbehar honen salbuespenak.
    - Estatu baten nazioarteko harremanetarako organo batek kaltea jasanez gero, hau da, Estatuko organo bat denean kaltea jasan duena (polizia bar, enbaxadore bat, ministro bat, estatu buru bat ...) Hau da, hemen estatuari zuzenean kaltea egin zaiola ulertzen delako. Betiere organo horien funtzioen egikaritzan daudenean.
    - Estatuaren artean baldintzari uko egiteko akordioa sinatuz gero: Hau da, estatuak berak ukanbehar honi uko egiten badio. Hau normalean bi estatuaren arteko akordio bidez egiten da.
    - Bi salbuespen hauek alde batera utzita, gizabanakoek ordenamendu osoa zeharkatu behar dugu? printzipioz bai baina mugakin: Barne ordenamenduko bide horiek efektiboak izan behar dira (hau da, argi badago arrazoia emango ez digutela ba ez du zentsurik barne ordenamendua zeharkatzea hala ere, hau teoriarik da praktikan hau zehaztea oso zaila izango da, azken finean frogaren karga norbanakoaren gain dagoelako).
  - Funtzionamendua
    - Partikularrak barne zuzenbideko baliabideak agortu beharra
    - Barne bide horiek efektiboak izateko gaitasuna izan beharra
- *PROIEKTUA: Ordenamendu osoak ez du soilik botere judiziala zeharkatzea, gertatu daiteke administrazioa ere agortu behar izatea (14.art.). Bestetik, 15.art. Salbuespenak agertzen dira: a) efektiboak ez badira barne ordenamenduko bideak, arazoa hau frogatu egin behar genukeela. b) barne ordenamenduan saiatzeko bagara baina sententziak edo epeak lortzean justifikaziorik gabe

prozesuak luzatu egiten badira, baina hau frogatzea ere guri dagokigu (hau orokorrean organo horrek ebazpenak ematean bataz bezte behar duen denbora aztertu beharko genuke). c) estatu kaltetzaile eta herritarraren artean ez zegoenean inongo harreman logikorik kaltea eragin den unean (abd: Holandara joatea eta AEBko soldadu batek kaltetzen bagaitu). d) kaltea jasan duen pertsona ezinezkoa baldin badu estatu kaltetzailearen barne ordenamendu horretara jotzea. Horreala esanda oso polita dirudi, baina ezintasun hau zabalagoa izan behar du eta orokorrean zure estatutik laguntza bat emango zaizu barne ordenamendua zeharkatzeko (asistentzia kontsularra), beraz baliabide gehiagora jo beharko litzateke. e) hau da, ohituraren salbuespena muga bezala jasotzen du proiektua, hau da, estatu batek modu batetan edo bestetan ukanbear honi uko egiten badio.

HIRITARRAREN EGOERA BERE ESTATUKO EGIKARITZAREN AURREAN

- Norberaren Estatuaren babesari uko egitea. “Calvo klausula”: Hegoamerikako estatuak lehen munduko enprekin akordioak edo kontratuak sinatzean, kontratu hauetan klausula hau sartzen zuten. Klausula hauen bidez atzerriko enpresa hori babes diplomatikoari uko egitea izango litzateke. Hau da, enpresa horri Hego Amerikako herrialde batek kalte bat jasango balu, orduan Estatu horretako barne ordenamenduan soilik konpondu ahal izango luke arazo hori eta ezingo luke jo babes diplomatikoari. Hala ere, hau ez zen askotan ulertu, hau da, ezin zaio eskubide bati uko egin. Beraz beste modu batetan ulertu zen hau, hau da, enpresa horiek babes diplomatikoa eskatzeari uko egiten zion eta ez berezko eskubideari. Errealidadean calvo klausualak eboluzio bat izan du, enpresa batek eskubide horri uko egin ezin diotelako. Beraz ukanbear berri bat sartzen dute, babes diplomatikoa egikaritu baino lehen enpresa eta estatu kaltetzailea arbitraira jo beharko dutela hain zuzen ere. Beraz, enpresa horrek barne ordenamendua agortuta ere, babes diplomatikoaren aurretik, nazioarteko arbitraira jo beharko litzateke.
  - Kontra:
    - Barne mailako arau batek ezin du nazioarteko zuzenbidea mugatu
    - Partikularrak ezin dio berea ez den eskubide bati uko egin
  - Alde:
    - Partikularrak eskaera ahalmenari uko egiten dio
    - Estatuak bere ahalmen diskrezionala izaten jarraitzen du
  - “Calvo klausula” Arbitraira jotzeko obligaziora pasa
- Diskrezionalitatea eta Estatuaren erantzunkizuna, hau da, barne ordenamedutik nola ikusten da hau, babes diplomatikoa egikaritu behar duen estatuaren eskutik? Printzipioz diskrezionalitatez azaldu bezala, nahi badu. Baina zer gertatzen da adibide gure estatuaren konstituzioan estatu herritarrak babesteko obligazioa dagoela? Hau da, printzipioz nazioarteko ordenamenduan ez dauka babes diplomatikoa egikaritzeko obligazioarik, baina bai estatu barruan. Beraz, babesa egikaritu egingo ez balu, nazioarteko erantzukizunik ez luke izango, baiina bai bere herritarrarekiko eta barne ordenamenduan erantzukizuna. Baina hau noski estatu bakoitzaren ordenamenduaren arabera da (espainiar konstituzioan estaerako ez zaio estatuari herritarrak babesteko obligazioa ezartzen, baina jurisprudentziak obligazio hau eratorri daitekeela zehazten du.

- Administrazioaren iharduera eza
- Administrazioaren babesaren eraginkortasun eza

NAZIOARTEKO ERAKUNDEEN BABES DIPLOMATIKOA

- Babes diplomatikoaren egoera berezia: Hau da, zer gertatzen da nazioarteko erakunde baterako lanean dagoen funtzionario bat kaltetzen bada. Kasu honetan zeinek egikaritu dezake babes diplomatikoa? Pertsona batek babes diplomatikoa jasan dezake bere estatutik eta baita ere bere nazioarteko erakundetik. Normalean funtzionario hori bere funtzioak burutzen kalte bat eragiten denean, orduan nazioarteko erakundeak burutuko du babes diplomatikoa, funtzioak egikaritzan ez badaude, orduan naziokotasunaren irizpide normalak:
- Oinarria:
  - Naziokotasuna / harreman funtzionala
- Babespen honen ondorioak edo berezitasunak:
  - Babesaren izaera funtzionala. Babes mugatua, funtzioak egikaritzen badaude soilik.
  - Babesa edozein Estaturen aurrean egikari ahal izango da. Pertsona horren Naziokotasuneko Estatua barne. Hau berezitasun nagusia.

5.IKASGAIA

NAZIOARTEKO ARAUAK APLIKAZEKO PROZEDURAK (II)

AUTOTUTELAKO NEURRIAK EDO KONTRAKO NEURRIAK

- *Autetutelako neurriak, nolabait, berdina da, baina bidea zibilizatugabea dela esango dugu. Bide instituzionalituak ez ditugunean, beti existitu den instituzioari erreferentzia egiten dio: “ojo por ojo” delakoari.*

Autotutela hori edo Ojo por ojo hori aurkitzen dugu gizabanakoen kasuan? Lege bidezko defentsa, eta muga garbiak dituen arren instituzionalizatuta dago. Bapatean ematen den eraso baten aurrean defendatzeko aukera. Hori da barne ordenamenduan topatuko dugun adibide hurbilena. Zergatik? Barne ordenamendua erabat arautua dagoelako, bortxaketa guztiek erantzun instituzionalizatuak dituztelako, eraginkorrak izan edo ez.

Nazioarteko ordenamendua ordea oso primitiboa da, eta erantzunkizunaren arloa ez dela ia garatu aztertu dugu. Ohituran oinarrituta dago, proiektuak daude... baina ezer instituzionalizaturik ez. Zaila da santzioak aplikatzeko organu goren bat identifikatzea. Organu instituzionala existitzen da: Segurtasun Kontseilua, baina ez du beti bere funtzioa betetzen, beraz ez da arlo guztietara iristen den organu bat. Segurtasun kontseiluak bakea eta segurtasuna bermatzeko betebeharra dauka. Ezin da esan Estatuaren barne dagoen antolaketa bat dagoenik. Gainera, organo falta honi, nazioarteko zuzenbidea erlatiboa izatea gehitzen zaio, Estatu bakoitzaren aukera izanik tratatuak sinatzea. Estatu bakoitzak erabakitzen du bere burua obligatzea edo ez. Israelek ez du bere burua obligatzen baina hala ere ez zilegiak egiten ditu, baina ezin auzitegira eraman.

Baina horregatik ezingo dugu ezer egin Israelen aurka? ezer egin ezingo bagenu inork ez luke ezer sinatuko. Horregatik, hutsune hori betetzeko, autetutela dago, bere egoera primitibotik honaino iritsi dena.

Ez da mendeku bezala ulertu behar, mugatuta dago eta helburu garbi bat dauka: zuzenbidera bueltatzea. Beraz, teoriarik behintzat, autetutela erantzun moduan hartu beharko da-

- Noren egitekoa?
  - Santzioak inposatzeko gorengo organurik ez
  - Erantzun posibleak ☒ Erantzun indibidualak
    - Autotutela edo autobabes adierazpenak
    - Kaltea jasan duen Estatuaren egitekoa (indibiduala edo kolektiboa)
    - Kontrako neurriak. Egintza ez-zilegi bati erantzuna
  - Garapen izugarria jasan duen arloa

AUTOTUTELAKO NEURRIAK ETA BERE BALDINTZAK

- *Autetutela kategoria desberdinak daude: hauen barruan har daiteken neurri zehatza, oso zabala da, aukera asko daude.*
  - *Harreman diplomatikoen haustura:*
Autotutela modu arinena da. Presionatzeko harreman diplomatikoak haustea suposatzen du. Ez dirudien arren, ondorio larriak ditu. Lehenik eta behin, nahiz eta

“harreman diplomatikoen haustura” deitu, kasu hauetan gradazio bat egiten da, “llamadas a consultas” batekin hasi daiteke. Horrekin, besterik gabe, lehen urratsa litzateke “toque de atención” moduko bat. Hemen errealitatean, nolabaiteko abisua da, gustura ez gaudela adierazten dugu. Gradazioan aurrera joanda, harremanak exekitzea gerta daiteke, denbora baterako bada ere. Azkenik, larriena, harreman diplomatikoen haustura litzateke. Normalean, exekipenak, hausturak, ondorio larriak dakartza:

- *Aldebiko tratatuak alde batera ustea. Adibidez, Argentinakoak inolako visadorik gabe etor daitezkeela adierazten duen tratatua. Harreman diplomatikoak moztan diren momentuan, honekin bukatzen da*
- *Kooperazio eta garapen tratatuek askotan ere, proiektu konkretuak aurrera eramateko, harreman diplomatiko hauek jarraitzea beharrezkoa da. Diru laguntzak bertan behera ustea suposa dezakelako.*
- *Erretorsio neurriak:*
Honen atzetik dagoena da, zilegiak diren neurriak, edozein momentutan hartuta, hau da, ez da ez-zilegitasun baten erantzun bat izan behar; edozein momentutan hartzen ditugun neurriak dira, ez dira zuzenbidekontrakoak, baina besteak kaltetzeko hartzen diren neurriak dira. “Zilegiak dira, zilegi direlako, ez erantzun bat direlako.” Adibidez, EEBB Iranekin. Erretorsio neurriak hartu zituen, ez ditu harremanak utziko, baina bere eskuduntzapean zegoen akordio bat hartu zuen, gehienez, funtzionario kopuru bat jarritz, horrela kalte bat eraginez Iraq-i. Funtzionario kopurua jaistea zilegia da, baina kasu honetan erantzun bezala erabiltzen da. Horrez gain, irregularki dauden atzeritarrak kanporatzea ere erabaki zuen. Hau ere zilegia da, eta edozein momentutan egin daiteke, eta kasu honetan ere kalte bat suposatzen du. Espainian adibidez, 200.000 ekuador daude modu irregularrean. Edozien momentutan erabaki dezake hauek kanporatzea baina izugarrizko kalteak suposa ditzake horrek. Hemen sar daitezke, maileguak moztea, dirulaguntzak moztea...
- *Harreman diplomatikoen haustura*
  - *Efektu mugatuko neurria? Ez beti:*
    - *Harremanak erabt alde batera utzi*
    - *Aldebiko tratatuen aplikazioa ukitu daitezke*
    - *Laguntza ekonomiko eta elkartrukeak ukitu*
- *Erretorsio neurriak*
  - *Zuzenbidearekin bat datozen eta beste Estatuarentzat kaltegarriak suertatzen diren neurriak dira*
    - *Neurri hauek ez dute inongo obligazio juridikorik hausten*
    - *Xedea: beste Estatu bati aurrezagutzen zaizkion onura eta erreztasunak mugatu edo ezabatu*
    - *Adbz^[X] misio diplomatikoen partaideak kanporatu, Estatu horren nazionalen kanporatzea, Estatu horren itsasontzi eta hegazkinen sarrera mugatu edo debekatu,...*

- Errepresaliak (*contramedidas*)

Ez zilegiak dira, baina erantzun bat diren heinean justifikatuta daude. Arau bat bortxatzen da baina hau justifikatzen da aurreko arau urrapen baten erantzuna delako. Adibidez, kaltetua geratu den Estatuak erabakitzen du kaltetu dion estatuarekin dituen tratatuak ez betetzea, hura kaltetzeko. Ez zilegia da baina erantzun bat denez, justifikatuta dago.

Honetarako beharrezkoa izango da, lehenago ez-zilegi bat jasan izana. Erabat debekatuta dago indar armatua erabiltzea, eraso armatu bat jaso dugun arren. Errepresalia hitzak, askotan, periodistakoki gaizki erabiltzen da, edo beste modu batera esanda, egunero hizkuntzan, emandako erantzunari horrela deitzen zaio baina juridikoki ez da horrela ulertzen.

Eta honek gainera, aurrekoekin gertatzen ez den bezala, proportzionaltasuna eskatzen dute, azken batean gure jarrera ere ez-zilegia delako.

- Printzipioz neurri hauek nazioarteko zuzenbidearen bortxaketa suposatzen badute ere aurreko beste bortxaketa baten aurrean justifikatuak suertatzen diren neurriak lirakeke
- Ukanbeharrak:
  - Indar armatuaren erabilera edo mehatxua debekatua dago
  - Aurretiko egintza ez-zilegi baten beharrezko eta ezinbesteko erantzuna izatea
  - Jasandako kaltearekin proportzionala izatea

- *Autotutela neurri hau erretortzio eta errepresalia barruan ere sar daiteke. Baina kategoria berezi batean jartzen ditugu duten garrantziagatik. Gehien erabiltzen direnak dira, izaera ekonomikoko neurri hauek, elkarte ekonomiko eta finantziarioaren aldaketa suposatzen duelako, hau da, merkatuan aldaketak egitea. Arrazoi nagusia? globalizazioa. Beti dago modu bat edo beste ekonomikoki kaltetu digun estatua kaltetzeko.*

Oso modu azkarrean gainera. Izaera ekonomikoko neurri hauetan arazoa hau da: neurri ekonomikoak direla esatean, oso aseptikoak dirudite. Errealitatea ordea bestelakoa da. Izaera ekonomikoko neurri hauen barruan, selektiboak (ondasun bat enbargatzea, edo ondasun zehatz bat saltzen ez ustea, kontu korrante bat enbargatzea...) edo globakal izan daitezke.

Teorian horrela jarrita, aditu askok neurri ekonomiko hauek jartzea gustoa dute, oso aseptikoak direlako. Baina. Irakeko lehenengo gerratik, bigarren gerra arte, neurri hauek inposatu ziren. Printzipioz, nazioarteko erakundeentzat oso onuragarria izan zen, Irakek guri petrolio ematen zigulako eta guk haiei elikagaiak ematen genizkion. UNICEFek ordea, 13 urte horietan, milioi bat ume hil zirela adierazi zuten. Azkenean, errepresalia bortitz bat baina kalte askoz larriagoak gauza ditzake.

Hala ere, gehien ematen den neurria da, bahiturak, boikotak, komunikazioak etetea...

- *Aipagarria Jens Barton legea da. Cubako egoerari lotuta dago. Che Gevarak irabazi eta Castrok irabazi eta ondasun guztiak estatuarenak direla adierazi zuten. Honek, atzerriarren enpresei izugarritzko kalteak eragin zizkieten. Honen aurrean, EEBBk, mende erdia baina gehiago igaro du Cuba blokeatzen saiatzen. Ondorio larriak izan ditu ekonomikoki Cubari baina ez zuten beraien helburua lortu, hau da, Cubako herritarren egoera kaltetu zuten baina blokeoa ez zen eman. Hortaz, bi senatari hauek hurrungoa adierazi zuten: lege bat egin eta lege honekin, bertan inbertitzen zuten enpresen kontra egingo zuten.*

Cuban EEBBko interes ugari: Hilton eta Marrior hotelak. Hauek nazionalizatu zirenean, sare hauen hotelak ere nazionalizatu egin ziren, eraikuntzak ez dira desagertu, baina denbora pasa ahala, gaur egun, Espainiako edo Suediako edo nonbaiteko enpresei saldu zitzaizkien.

EEBBk, ondasun horiek lapurtu zizkietela ulertu zuen, eta ondorioz, EEBBren ondasun bat erosten baldin badu enpresa batek, EEBBk demanda bat tarteratuko du, azkenan, hotel hori enbargatuz. Horrela, Cuban kobratu beharrekoa ere, EEBBn kobratzen da.

Honek hala ere, zuzenbide penal lurraldetarra kaltetzen du: kaltea bestalde Cuban sortu da. Beraz, neurri ekonomiko hauek zuzenbidea bortxa dezaketela ikus dezakegu, eta hau ezingo litzateke autotutela bezala onartu. Hau da, hirugarrengo bati kaltetzea ez luke onartuta egon beharko, ezata errepresalia gisa ere.

Honi erantzuten, Europar Batasunak, EEBBk enbargatzen duen ondasun batero, berak beste bat enbargatuko duela adierazi zuen, eta gainera hau autotutela bai dela, proportzionala gainera. Erantzun honek izugarrizko eragina izan zuen, eta Jens Barton legea ez da aplikatuko europearren kontra gaur egun.

Horrez gain, Canadak, Mexicok, eta beste zenbait estatuk, neurri berdinak hartu zituzten. Beraz, gaur egun indarrean egoten jarraitzen du, baina interes exkakak dauden lurraldeen artean.

- *Isilbidezko autotutela edo mekanismoa:*

Espainian ezin ditugu jada atzerritarreko delinkuenteak epaitu. Chinaren eta Isrealen asuntogatik. Chinak, %20 zorra erosi dio Espainiari. Orain, Chinak bere interesa kaltetuta ikusi du eta “erretortzio” modu bat izan daitekela esan dezakegu. Azkenean mehatxuz joakatu dezakelako.

- Izaera ekonomikoko autotutela neurriak

- Elkartruke ekonomiko eta finantzieroen aldatzea suposatzen duten neurriak
- Egundoko garrantzia gaurko nazioarteko komunitatean
- Neurri ekonomiko hauek izaera globala edo selektiboa izan dezakete
- Adbz Bahitura, boikota, laguntza ekonomikoen amaierak, bi Estatuaren arteko komunikazioak etetea
- Neurri ekonomikoak Estatuaren barne arazoetan sartzeko debekuarekin bateragarriak al dira?
  - Helms-Burton legea

- Ukanbehar orokorrak:

- Beste Estatu baten ez-zilegizko egintza baten erantzun gisa dira zilegizkoak: *“erretortzioak edo llamadas consultas horiek aurreko zilegi bat egon gabe egin daitezke baina ekintza zilegiak direnez ez du aurreko ekintza ez-zilegi hori eskatezen”*
- Helburua: egintza ez-zilegia egin duen Estatu bere obligazioak betetzera bultzatzea.
- Autotutela neurriak indarrean jarri baino lehen konponketa saioaren bat egitea, *Nazioarteko erakundeak, negoziazio saiakera bat egon beharko duela adierazten du autotutelara heldu baina lehen, “antes de llegar al ojo por ojo”.*
- Autotutela neurrien efektuak jasandako kalteekiko proportzionala behar du izan.
- Neurria beharrezkoa eta ezinbestekoa izan behar da: *hau oso teorikoa da, estatu batek indar nahikoa baldin badu, eskuan dituen aukera guztiak erabiliko dituelako kaltea erreparatzeko.*

NAZIOARTEKO ZEHAPENAK

- *41 eta 42 artikulua dira aplikagarriak: VII. kapituluak. Bestela, instituzio bakoitzak bere instituzio propioa dauka, beraz, Nazio Batuen erakundea guztiei aplikatuko zaie, baina ondoren, ze instituzioren barruan zaudenaren arabera, bakoitzak berea izango zaie. Hala ere, NAZIO BATUENAK GUZTIEI, Segurtasuna eta bakea mantentzea Ius Cogens araua bihurtu delako.*
- Ezaugarriak:
  - Modu instituzional batean ematen diren erantzunak ditugu hauek
  - Erakunde baten autoritatearen adierazpena
- Motak:
  - Erakunde batekiko Estatuak dituzten obligazioen bortxaketatik eratortzen direnak
    - Estatuaren eskubideen galtzea edo mugatzea suposatzen dute
    - NBK: 5., 6. eta 19. art.
  - Nazioarteko zuzenbidearen bortxaketa larri baten ondorioz ematen direnak
    - NBK: 41 eta 42. art.
- Praktikan: Bat baino gehiago eta modu gradual batean

NAZIO BATUEN ZEHAPENEN PRAKTIKAREN AZTERKETA

- Helburua:
  - Kartaren printzipio eta arauen aplikazioa zihurtatu
  - Nazioarteko bakea eta segurtasuna mantendu
- Organo eskudunak:
  - Segurtasun Kontseilua
    - VII. Kapitula
      - Indar armatuaren erabilera suposatzen ez dutenak, 41. art.
      - Indar armatuaren erabilera suposatzen dutenak, 42. eta h. art.
  - Batzar Nagusia (10, 11 eta 12. art.)
    - Bake eta segurtasunari buruzko edozein gai aztertzeke aukera —> gomendioak —> Zehapenak barne —> Estatuak
    - Muga bakarra —> Segurtasun Kontseiluaren partehartzea.

6. IKASGAIA:

ESTATUA NAZIOARTEKO KOMUNITATEAN

Atzerriko estatuen kontra ezin dira nazioarteko auzitegiak erabili. Atzerriko estatu bat epaitzeko ezintasuna, edo exekuzio inmunitatea nola ulertzen da gaur egun?

1. Subiranotasunaren kontzeptua

Estatua, fenomeno sozial eta politiko gisa (gizakiez osaturiko elementua delako), hiru elementuk osatuko lukete:

- Lur eremua edo azalera geografikoa (lurra, itsasoa eta aire espazioa): estatu baten bizitza aurrera eramateko beharrezko eremua.
- Herritar talde baten lotura edo populazioa: Ez dago populaziorik gabeko estaturik (ez dago horren inguruko araurik). Estatuak nazioarteko obligazioak aurrera eramateko ahalmenak dituen heinean, populazioari ez zaio mugarik jartzen.
- Lur horren gainean, komunitate horren antolaketa politikoa. Azalera geografiko bat behar bada, eta horrez gain, populazio bat, antolaketa bat ere beharko da, hori gabe ezin izango delarik nazioarteko obligazioei erantzun. Dena den, antolaketa hori ez da nazioarteko ordenamenduan arautzen, ez dagokiolako estatu barneko eremuan sortzeko eskuduntzarik (betiere ez bada nazioarteko zuzenbide publikoa bortxatzen).

Antolaketa politiko horrek ez du zertan demokratikoa izan: Nazioarteko ordenamenduak ez du obligaziorik ezartzen, ezin duelako barne arazoetan sartu. Nazioarteko ordenamendutik egin daitekeen bakarra giza eskubideen babesa bermatzea da (giza eskubideen edozein bortxaketak ez du nazioarteko ordenamenduaren parte hartzea suposatzen, bortxaketa larria izan behar da).

Baina, era berean, Estatua fenomeno juridiko gisa ulertu daiteke: Hiru elementuen arteko harremana nolakoa den. Harreman hori nolabait ulertzeko, azalera geografikoaren eta antolaketa politikoaren arteko harremanak modu eksklusiboan arautzea: populazioa lurraldera lotuta dago, eta lotura hori kanpotiko inolako dependentziarik gabe arautzen da.

Horrelako eksklusibotasun batean oinarritutako harreman bat sortzeak, kanpora begira, beste subjektuekin harremanetan jartzeko aukera ematen du. Izan ere, kanpo horiek maila berekoak izango dira: euren lurraldearekiko eta populazioarekiko eksklusibotasuna.

Eta hortik sortzen da berdintasun subiranoa eta subiranotasunaren ideia.

Deklarazio hori egin ahal izateko, ezinbestekoa da aipaturiko hiru elementuak izatea: azalera, herritar talde bat, eta antolakuntza. Hiru elementu horiek juridikoki eragina izateko, eksklusibotasuna behar da, hots, efektiboa izatea.

Palestinaren arazoa: ez ditu hiru elementuak modu eksklusiboak kudeatzeko aukerak izan.

2. Estatuko oinarritzko edukinak nazioarteko ordenamenduan

Lurraldea

Lurraldea estatu batek kontrolpean duen azalera geografikoa da, kontrol hori eraginkorra, iraunkorra eta eskusiboa delarik. Izan ere, estatu batek bere lurraldea kontrolatu behar du, bere ardura delarik bertan egindako ekintzek nazioarteko ordenamendua ez bortxatzea.

Arazoa: ondarea. Lur fisikoa, itsasoa eta aire espazioa hartzen ditu lurraldeak, baina ondare kulturala? Baliabideak (petroleoa eta gasa)?

Antolakuntza politikoa

Ez da antolakuntza politikorik eskatzen. Nazio Batuen Gutunaren 4.artikuluaren arabera, ezin da antolakuntza politikoa zein den aztertu, baina horrek giza eskubideak kaltetzen baditu, hori jarraitu ahal izango da.

Baina diktadura militar batek nazioarteko obligazioak betetzen dituen heinean, nazioarteko ordenamenduarentzat zilegi izango da, erabat.

Elementu eratzaile bezala hiru ezaugarri:

- Bere esku dituen gizabanakoen gain boterea eskusiboa izatea, eta ez inork emana (hots, propioa)
- Estatuarena izatea eskusiboki lurraldearekiko eta gizabanakoekiko harremana.
- Jatorrizko boterea denez, bakarrik nazioarteko zuzenbidearen arabera eratzen da. Baina garbi izanik nazioarteko zuzenbide publikoa estatuek beren buruei jarritako muga bat dela (Estatuek onartutako zuzenbidea den heinean).

Populazioa

Naziokotasun bikoitza izan daiteke, gehienez (edo hirukoitza), baina horrek ez du populazioa kolokan jartzen: egoera berezi baten ondorioz, bi estatuk pertsona baten gain eskusibotasuna izango dute.

Giza talde baten gainean eskuduntza eskusiboa egikaritzeko aukeraren ondorioz, harreman bat sortuko da: estatuak erabakitzen du naziokotasuna nori eman eta nori ez (horren adibidea da Vatikanoa, non ez dagoen bertako jatorrizko populaziorik, eta hala ere populazio bat dagoen: estatuak berak erabaki du nori eman naziokotasuna). Beraz, populazioaren lotura ez da jaiotzatik datorrela ulertu behar, estatuak berak erabakitzen baitu, baita jatorrizko hiritarrik izan gabe ere: berea delako eskusibotasuna.

Nola ematen da naziokotasuna?

Espainian, espainiar naziokotasuna duten gurasoen seme-alabak. Baina erabaki daiteke beste modu batean egitea: 'ius loci', hots, jaiotzaren arabera, Espainian jaiotzea, beraz. Estatuak hiritarrak behar dituen ala ez kontuan hartuz, irizpideak aldatu egiten dira.

Naziokotasuna hiru esparrutara banatzen da: pertsona fisikoak, pertsona juridikoak eta objektuak (adibidez, itsasontziak eta hegazkinak).

3. Estatuaren nazioarteko estatutua

Bi printzipio gidatzaile daude nazioarteko ordenamenduan: independentzia eta berdintasuna.

Estatu batek eta antolakuntza politiko batek eskusibotasuna badu, ez du dependentzia juridikorik (bai ekonomikoa...), eta independente ez direnak ez dira Estatu izango.

Berdintasuna, beraz, independentzia horretatik dator: estatuak eskusiboki euren lurraldea badute, eren populazioa... eta hori eskusiboki kontrolatzen badute, independenteak dira, eta besteek elementu berdinak dituztenez, juridikoki maila berean daude.

Horrek ez du esan nahi ekonomikoki, militarki,.. Berdinak direnik. Estatu batek obligazio bat sinatu nahi badu, ez du sinatuko.

4. Estatua eta bere organoen eskumen inmunitatea eta exekuzio inmunitatea

ESKUMEN INMUNITATEA

Berdinak baldin bagara ezin gara bata bestearen gainean jarri. Beraz, nik zu kaltetu baldin bazaitut, bideren bat topatu beharko da hori konpontzeko, baina ezingo da nire ordenamendu barruan nik zuri demanda bate tarteratu... Horrek berdintasun hori urratuko lukeelako.

Ezintasun hau oztopo juridiko gisa ulertu behar da: atzerriko organo batek estatu bat epaitzeko ezintasun gisa.

Baina eskumen inmunitatea, gutxienez, bi modu ezberdinetan ulertu behar da, bi modu horiek gauzatzen direlarik bai zuzenbide kontinentalean bai zuzenbide anbro...

Erresuma batuak eta Estatu Batuak historikoki inmunitate osoaren alde egin dute: inolako egoeretan ezingo da atzerriko estatu bat estatu bateko barne ordenamenduan epaitu.

Estatuak berdintasun maila batean gaude, eta beraz, bideren bat topatu beharko da nazioarteko ordenamenduan.

Horren aurrean, inmunitate erlatiboaren teoria:

Estatuak egiten dituen ekintza guztiak ez dira botere publikoaren egikaritzak. Gaur egun estatuak aktore pribatu moduan aritzen dira nazioarteko merkataritzan: estatuak enpresa pribatuen akzioak eros ditzateke, salerosketak egin atzerrian... Hau da, estatuen ekintza ezin da beti ulertu 'ius imerikoa' delik, hots, botere publikoaren egikaritzaren ondorio denik.

Beraz, zuzenbide kontinentalean ulertzen da inmunitate horrek erlatiboa izan behar duela: estatuak, estatu bezela ari denean (Ente publiko moduan, botere publikoen egikaritzan...) eskumen inmunitatea onartu behar zaio. Baina edozein aktore pribatu gisa ari den heinean, ezingo zaio eskumen inmunitate hori onartu.

Europa kontinentalean garatu den teoria: aztertu behar da ekintzaren nondik norakoa, hori berdintasun subiranoaren menpe sartu edo ez erabakitzen aldera.

Gaur egun, inmunitate absolutuaren teoria ia ez da ulertzen. Izan ere, hori defendatzeak suposatzen du inork ezin nauela barne ordenamenduan epaitu, baina nik ezingo dut inor nre barne ordeanmednuan epaitu.

Beraz, inmunitate erlatiboaren teoria jarraitzen da.

Araua: **Convencion de las naciones unidas sobre las inmunidades jurisdiccionales de los estados y sus bienes**

Irizpideak: egintzaren izaera eta objektua aztertzea.

Inmunitate erlatibaoren atzetik dago bereiztu egiten dela botere publikoaren egikaritzan barneratu daitezkeen egintzak eta aktore pribatu moduan egin daitezkeen egintzak.

Hitzarmen honek bi irizpideak aipatzen ditu, izan ere, demagun base militar batek tankeak erosten dituela (eta ez ogiak). Lehen irizpidea aplikatuz, salerosketa litzateke bi kasuetan. Beraz, bi irizpideak aldi berean erabiltzea proposatzen da, batzuetan bi irizpideekin ez delako nahikoa.

Batzuetan ez dago garti publiko edo pribatu gisa jokatzeko den: ogia erostean bai, baina tankeak erostean... Ondasun hori egikaritzea publiko baten baitan kokatzen den ondasuna da, pribatu bezala ez direlako tankeak erabiltzen.

- Egintzaren izaera: Enbaxadoreen egintza bat bada, estatuaren ordezkaritzan jarduten bada, estatua.

- Beste zenbait kasutan, salerosketa batek ez du zuzenean suposatzen aktore pribatu moduan aritzera, zenbait kasutan objektua begiratu behar delarik (salerosketa estatuko botere publikoen egikaritzea izan daiteke): petroleoa, gasa... erostea edo ogia erostea.

Bi irizpide horietatik abiatuz, erabaki behar da egikaritzea publikoaren edo pribatuaren baitan gauden.

Baina gu laguntzeko, 10.artikulutik aurrera, kasu zehatzak aipatzen dira, non eskumen inmunitatea onartzen ez den (artikulu horretatik aurrera, estatuak ezingo du eskumen inmunitatea aplikatu, eta beraz, epaitua izan ahalko da): 10.artikulua, transacciones mercantiles (arazoa: procesos en el que la inmunidad del estado no se puede hacer valer... transacciones mercantiles titulua den arren, ez du salerosketa suposatzen).

Artikulu horiek presuntzio moduan erabili behar dira: eskumen inmunitatetik kanpo geratzen dira, salbu objektua botere publikoen egikaritzea bada. Baina errezten du kasu konkrituak bertara eramateko.

11.artikulua: contratos de trabajo. Adibidez, enbaxada bat bera kokaturik dagoen herriko jendea kontratatzen badu, garbitzeko... kasu horretan, artikulu hori dago, eta ikusi beharko da zer esaten duen kasu horietarako.

Beraz, hitzarmenaren edukia: bi irizpide nagusi eta gehien erabiltzen diren kasu konkrituak.

Lesiones a las personas y daños a los bienes: estatu batek beste estatu bateko hiritarrak kaltetzen baditu edo bere objektuak, ezingo da abiapuntu gisa esan estatuaren egikaritzea publikoa denik (hori gerra batean gertatzen bada, aldatu egiten da). Baina estatu baten barruan ez dago atzeritar bat kaltetzea, hori ez delako botere publikoaren egikaritzea.

14. Propiedad intelectual y industrial

...

Zenbait kategoria daude non printzipioz ezingo den eskumen inmunitatea erabili. Kategoria guzti horiei, gainera, 7.artikuluko adostasun orokorra gehitu behar zaio: Estatuak berek nahiz eta botere publikoaren egikaritzan aritu, onartzen badu beste estatu baten baitako auzitegi batek epaitzea, ezingo du eskumen inmunitatea alegatu.

INPORTANTEA

6. artikulua: Modos de hacer efectiva la inmunidad del estado

Atzerriko estatu bat barne ordenamenduan epaitzeko ezintasuna nola egikaritzen da? Aldeek proposatu behar dute? Epaileek bere kontu deklaratu?

‘Abstenerse de...’ Beraz, auzitegiak berak deklaratu behar du inolako eskaerarik gabe. Espainiako auzitegi batek (Cadizeko auzitegiak) okin baten demanda jasotzen duenean, identifikatu behar du horren atzean estatu bat dagoela, eta egin behar duen lehen gauza da aldean eskaerarik gabe (Estatu batuak ez da agertu behar esatea estatua naiz...), auzitegiak berak aztertu behar du ea eskumen inmunitatearen egoera batean gauden edo ez.

Noski, auzitegiak berak lan hori egiten ez badu, aldeek aukera izango dute (excepción preliminar): Demandari erantzutean estatu batuak egin behar dute auzitegiei adierazi bera ez dela eskuduna, eta ezin duela atzerriko estatu bat demandatu.

Baina azkenean, hitzarmen honen aplikazioa epaileek egin behar dute. Beraz, demanda jarri den auzitegi horrek erabaki beharko du eskuduna den ala ez, kasu hori eskumen inmunitatearen aurrean topatzen den, edo aktore pribatu moduan aritzen denez, kasuak aurrera jarraitu ahal izango duen.

EXEKUZIO INMUNITATEA

Kasu honetan ez gaude epaitua izateko ezintasun baten aurrean, baizik eta aurrerago: atzerriko estatu baten kontra enbargatzeko edo bere kontuak blokeatzeko ezintasunean, hots, exekuzio neurrien ezintasun baten aurrean. Demagun, atzerriko estatu horren kontra badagoela sententzia bat (nola izan dezakegu horren kontrako sententziarik eskumen inmunitatea badago: sententzia dago kasua ez delako eskumen inmunitatearen baitan eman, edo nazioarteko komunitatearen baitan eman delako).

Exekuzio inmunitateak suposatzen du estatuko ondasunak enbargatzeko eta bahitzeko ezintasuna: irizpideak aurreko berdintxuak dira, hots, hemen ere ez da jardueraren edo ekintzaren izaera aztertzen, baizik eta ondasunen izaera.

Prorzesua hasi eta okinak neurri kautelarrak eskatzen ditu: nire aldeko sententzia lortzen badut, kobratu nahiko dut, eta auzitegiari eskatzen diot estatu horren kontu korrontea blokeatzea.

19.artikuluaren: demagun sententzia bat dugula, eta sententzia hori kobratu nahi dugula, eta atzerriko estatu baten ondasunen kontra goazela. Beraz, exekuzio neurriak sententzia eman aurretik edo ondoren gerta daitezke.

Irizpideak: objektuaren izaera (botere publikoaren egikaritzara loturik baldin badago, ulertzen da ezingo dela exekutatu izan). Adibidez, enbaxada baten eraikuntza. Berriz, beste zenbait ondasun enbargatu ahal izango dira, adibidez, dirua (kontu korrontek).

Hitzarmenak laguntza ematen du arlo honetan: 21.artikulua. Izan ere, artikulua horrek ‘clases especiales de bienes’ adierazten ditu, zein ondasun ezin diren enbargatu. Presuntzioa da ezin direla exekutatu, eta beste ondasunen bat lortu beharko da: bienes de carácter militar (tanke bat ezin da enbargatu. Ulertzen delako botere publikoaren egikaritzara loturik dagoen ondasuna dela)... Estatuaren ondasun kulturala...

5. ESPAINIAKO ORDENAMENDUA

Bi garai ezberdintzen dira: Konstituzioa arurretik eta ondoren.

Aurretik: botere exekutiboak eskumen inmunitate absolutuaren alde egiten zuen (Diktadorek egiten duten moduan), baina egoera kurioa eman zen, botere judizialaren praktika eskumen erlatiboa aplikatzea zelarik. Hor dugu kasu famatu bat: el encinar de los reyes.

Estatu batuek soturiko eskola bat, beren naziokotasuneko hiritarren semeentzat (espainian zeuden estatu batuarrek beren seme alabak eskola hroretara eramateko). Egoera orren aurrena, eraiki behar zen lekua zela eta, arauak ez ziren errespetatu: auzitegiak onartu zuen estatu batuei erantzukizuna galdatzeko espainiar auzitegi bat erabiltzea.

Gaur egun, botere judizialeko lege organikoaren 21.2.artikuluan espreski erreferentzia egiten zaio bai eskumen inmunitateari bai exekuzio inmunitateari. Beraz, kategoria bezala, bi instituzioak onartzen dira, baina erabiltzen den irizpidea: orain dela gutxi arte ez zen ez euroapr batasunaren arloan emaniko hitzarmena ez hitzarmen hau aplikatzen. Baina gaur egun onartu da, eta beraz, hitzarmen hau aplikagarria da.

Ondorioz, eskumen inmunitate erlatiboaren alde egiten du. Hala ere, eskumen inunitate erlatiboaren alde egiteak ez du suposatzen estatu guztietan modu berdinean apliikatzea: jurisprudenzia.

Hitzarmen hau epaileek praktikan jarri behar dute, kasu konketuak barne ordenamenduko epaileek aplikatu behar dutelarik: Espainiak eta Suediak ezberdin interpreta dezaketa, eta bai eta andaluzian eta galizian ere.

9. IKASGAIA

ITSAS-ESPAZIOEN GAINEKO ESTATUEN BOTEREAK

Urb bakoitza noraino: ur subiranoak baina mugekin. Hori jakin zona: eskubide eskusiboa, ez eskumena: kontserbatzeko, ikertzeko eta ustiatzeko Plataforma: nondik nora eta eskuduntza eskusiboa.

Itsas zabala: askatasun osoa estatuentzat, baina ezin da edozer gauza egin. Delitu batzuk izango ditugu.

ITSAS-ESPAZIOAK ETA ESTATUEN INTERESAK

- Itsasoko erabilerak-*interes handienetako bat izan da =gatazka arrazoi, beraz zuzenbidea behar da. Eraentza horren beharra, erabilera horren nondik norakoak baldintzatzen du. Gibraltarreko itsasartzea munduko erabiliena alternatibarik ematen ez duelako. Mantxako kanala(iparraldean),*

Kualitatiboki

- Horizontalki: Komunikazio-bide gisa

Itsasontziak

Komunikazio hodiak(gasa argeliatik espainiara, energia irletara...)

- Bertikalki: Baliabide naturalen ustiapena

Arrantza: arrantza handiena ez da itsas zabalean egiten. Plataforma kontinental izango da garrantzitsua. Gaur egungo arrantza Bruselaren arautzen da.

Mineralak

Kuantitatiboki Ahalik eta kostaldetik urbilen erabiltzen da itsasoa gehien.

- Intentsitate haundiko zonaldeak: Kostaldeak
- Intentsitate gutxiko zonaldeak: Itsas-zabala

Ondorioa: Arlo juridikoan aniztasuna

ITSASOETAKO ZONALDE EZBERDINAK

- *Mugen barruan, kostaldeko estutei eskumen desberdinak*
- Kostaldeko Estatuaren eskumenpean dauden zonak

Barne-urakitsasoaren mugetatik barrura dauden urak, hauek oso egoera konkretutan sortzen dira,

Lurraldeko itsasoanormalean 18 kilometro. 12 itsasmila. SUBIRANOTASUNA HOR BUKATZEN DA, baina hortik aurrera, estatuak zenbait eskuduntza dituzte, baina ez subiranotasuna. Adibidez, arrantza modu eksklusiboan egiteko. Hori zonalde ekonomiko eksklusiboan egiten da.

Zonalde ekonomiko eksklusiboa Estatuaren eskumen zona barruan kokatzen da, baina zona hau ez da estatua. Alde batetik nazioarteko urak dira, inorenak ez diren urak, baina arrantzari, ikerketari eta ustiaketari begira kostaldeko estatuaren eskuduntzapean daude. hau horrela da estatuaren interesa horrela izan delako eta

horrela adostu dutelako. 200 itsasmitara iristen dira. Frantzia eta Erresuma Batuak horregatik mantendu dituzte irlak, irla bakoitzak 200 itsasmitarako eskubidea ematen duelako.

Plataforma kontinental Orain arte petroleoa topatzea erraza izan da, baina orain lurrean agortzen ari dela, garrantzia hartzen ari da.

- Estatuen eskumenetik kanpo dauden espazioak

Itsas-zabala 200. itsasmitatik (printzipioz, munduko toki guztietan ez daudelako zonalde ekonomiko eksklusiboak, Mediterraneoan esaterako.) estatu guztiak modu berdinean aritu daitezke.

ZIFMO zona internacional de los fondos marinos y oceanicos, hau da ur azpian dauden abismoak edo gizakia iristen ez den tokia. Plataforma kontinental bukatzen denetik, bera dagoen guztia.

ESTATUEN ESKUMENPEAN DAUDEN ESPAZIOAK

- Ezaugarriak

200 militaraino hedatzen dira salbuespenez luza daiteke baina ez da ohikoena. Hortik kanpo itsas zabala eta ZISMO

Kostaldeko Estatuak eskuduntza dute:

Eskuduntza hauen intentsitatea maila ezberdinekoa da kostaldetik urruntzen garen heinean

- Subiranotasuna:
Barne urak
Lurraldeko itsasoa.
- Eskusibotasun ekonomiko eta politikoa:
ZEE
Plataforma kontinental

ESTATUEN ESKUMENPEAN EZ DAUDEN ESPAZIOAK

- Ezaugarriak

Estatu guztiekiko komunak diren espazioak

Kostaldeko Estatuak eskuduntzatik kanpo geratzen dira

- Itsas-zabala: askatasun eta berdintasun juridikoa
- ZIFMO: Gizadiaren ondare komuna

Estatu guztiek eskubide eta obligazio berdinak dituzte. *Kostako estatuak eta ez duten estatuak ere. Ondorioak*

ITSAS-ESPAZIOAK ETA ESTATUEN INTERESAK

- Interesak

Politiko-estrategikoak

- Itsasarteak
- Kostalderik gabeko Estatuak
- Itsas-erruta haundiak *batzuntzat ekonomikoa, besteentzat estrategikoa. Espainiarentzat esaterako, askotan Gibraltar hor egotea oztopo gehiago da mesede baino.*

Ekonomikoak

- Arrantza zonak
- Baliabide naturalak (petroleoa,...)
- Plataforma kontinental haundiko Estatuak (Brasil)

BARNE-URAK ETA BESTE ESPAZIO BERDINETSIAK ERAENTZA JURIDIKOAK

- Kontzeptua: “Oinarri lerrotik barrura kokatzen diren urak”. (8. art.) “...*las aguas situadas en el interior de la linea de base del mar territorial forman parte de las aguas interiores del Estado.*”
- Mugapena

Lehorretik oinarri lerrora doan espazioa

Neurketa bideak

- Oinarri lerro arrunta (5. art.) “...*es la linea de bajamar a lo largo de la costa...*”
- Oinarri lerro zuzenak (7.art.) “*En los lugares en que la costa tenga profundas aperturas y escotaduras o en los que haya una franja de islas a lo largo de la costa situada en su proximidad inmediata, para trazar la linea de base desde la que ha de medirse el mar territorial, el de líneas de base rectas que unan puntos apropiados.*”

Oinarri lerro zuzenen barruan kokatzen diren itsaso eremuak lirateke, Itsasoen artean geratutako urak baita.

Zer dira barne ur hauek?

Estatuaren subiranotasunaren menpe daude, beraz estatuak dira. Barne urak eta itsasoak subiranotasun berezia suposatzen dute. Kontrol berezirik egin ezin delako baina bizitzeko ere balio ez dutelako.

- Izaera juridikoa

Kostaldeko Estatuaren subiranotasunpean daude

Subiranotasun berezia: *Ñabardurak egingo zaizkio, hor ezin delako bizi esaterako, ezta kontrol berezirik eman. Bestalde, portuak daude, eta edozein itsasontzik sar ahal izango du edozein portura. Itsasontziak izan ere ezinbestekoak dituzte nabigatzeko. Hala ere, atzerriko itsasontzi militarrek baimena behar dute. Bestalde, horretarako publizitatea aldez aurretik egin beharko da, eta portua ixtea erabakitzen bada, arrazoi berezi batengatik izan beharko du.*

- Arrazoi fisikoengatik ezin baita lur eremura asimilatu
- Arrazoi juridikoengatik, bertan nabigaziorako ezinbestekoak diren lekuak daudelako: portuak,...

- Eraentza juridikoa

Eskuduntza eskusiboa: *eraentza penala kostako estatuen esku daude. Frantziatik etorritako yate bat espainiara etorri eta bi frantsesek hitzarmen bat egiten badute, eremua espainia da baina frantziar legediaren arabera izango da, segurtasun eta ordena publikoa aldatzen ez direlako.*

Nabigazioa kontrolatuta egongo da baina ez da debekatuta egongo. Jakiteko zein nabigazio mota den posible, hitzarmeneko 17+ artikulak beharko ditugu. (Bertan, derecho de paso inocente aipatzen da, hau da, beste estatu baten subiranotasun baten menpean dauden uretan, atzerriko barkuek eskubide bat dute. Lurrean ez bezala, eskubide hau dute. PASO: bertikalki (portuetara sartu eta irten) edo horizontalki (kosta osoan zehar) INOCENTE: (19. art): 2. parrafoan zehaztasunak ematen dira, zer ezin den egin esaterako. Arazoak: zehazgabetasuna.)

- Errekurtso naturalen gain
- Eraentza penala eta segurtasun publikoa

Nabigaziorako eskubidea

- Estatuaren esku honen eraentza
- Salbuespena: pasaera eskubide lausoa (8.2., 17., 18., 19. art.)

PORTUEN ERAENTZA JURIDIKOA

- Kontzeptua eta mugapena: 11. art. “*Para los efectos de la delimitacion del mar territorial, las construcciones portuarias permanentes más alejadas de la costa que formen parte integrante del sistema portuario se considerarán parte de ésta.*”

- Izaera juridikoa

Kostaldeko Estatuaren subiranotasunpean daude

Praktikan

- Harrera-askatasun printzipioa
- Itsasontzi motaren arabera sarrera eskubidea

- Eraentza juridikoa

Merkatal untiak

Gerra eta bestelako untiak

PORTUEN ERAENTZA JURIDIKOA

- Merkatal untiak

Sarrera

- Onarpen librea kostaldeko arauak betez gero
- Eraentza berezia kutsadura sor dezaketen untzien kasuan. Adbz. 211.3, 218.1, 219. art.

Estatutua

- Kostaldeko Estatuaren zuzenbidearen esku dago
- Urratze penalei dagokienez:
  - Untzitik kanpo egindakoak: kostaldeko Estatuaren esku
  - Untzian egindakoak eta kostaldeko Estatuaren segurtasuna eta ordena publikoa kolokan jarritz gero: kostaldeko Estatua
  - Untzian gertatutako barne araudiaren urrapenak: Kapitaina

- Gerra untziak

Sarrera

- Kostaldeko Estatuaren aurretiazko baimena
- OTAN-en parte diren zenbait Estatuaren kasuan eraentza berezia

Estatutua

- Sarrera baimena emanda: barku barruan gertatzen diren egitateen gaineko uko tazitua
  - Egitate zigorgarriak untzian: Untziko ikurrinako Estatua
  - Egitate zigorgarriak untzitik kanpo
    - ❖ Indar armatuen status juridikoa
    - ❖ Barkuko Autoritateei salaketa luzatu
    - ❖

BADIAK

- Definizioa: 10. art. *“Este artículo se refiere únicamente a las bahías cuyas costas pertenecen a un solo Estado. Una bahía es toda escotadura bien determinada cuya penetración tierra adentro, en relación con la anchura de su boca es tal que contiene aguas cercadas por la costa y constituye algo más que una simple inflexión de ésta. No se considerará una bahía si su superficie no es igual o superior a la de un semicírculo que tenga por diámetro la boca de dicha escotadura.”*
- Mugapena
  - Irteera 24 milatik beherakoa
    - Itsasbeheraren puntua bi lurmuturretan finkatu
    - Bi puntu horiek lerro zuzenaz lotu
  - Irteera 24 milatik gorakoa
    - Badiaren barruan 24 milatako lerro zuzena ezarri
    - Leku konkretua ezartzeko askatasuna
- Izaera juridikoa: Barne-urak
- Eraentza juridikoa
  - Egoerak (bi edo Estatu gehiagoren arteko badiak)
    - Estatu guztiek badiaren sarrerara irteera izatea
    - Estatuetakoa bakar batek badiaren ahoa berea izatea

Irtenbideak

- Jabekidetza bat ezartzea: eskuduntzak modu konkurrentean
- Araubide konbentzional batera iristea
- Subiranotasuna sektoreetan banatzea

Euskal Herriko adibide bakarra: Higer badia

- Estatu guztiak sarrerara irteera dute / sektoreetan banatua

ARTXIPELAGOKO-URAK

- Definizioa: 46. art. *“Por archipiélago se entiende un grupo de islas, incluidas partes de islas, las aguas que las conectan y otros elementos naturales, que estén tan estrechamente relacionados entre sí que tales islas, aguas y elementos naturales formen una entidad geográfica, económica y política intrínseca o que históricamente hayan sido considerados como tal.”*
- Mugapena
  - 1958ko Ginebrako Itunean
    - Uharte bakoitzak bere ur espazio propioa
    - Ondorioa: Ur espazio mugatuagoa
  - 1982ko Ginebrako Itunean
    - Uharte guztiak lotuta ur espazio bakarra (47. art)
    - Oinarria: Estatu hauen barne-batasuna zaindu beharra
    - Uharte guztiak lerro batez lotu beharra
      - Itsasbeherako lerroa erreferentziatzat hartuz
      - Lerroa fidela izan behar da
      - Mugak: 47.1 eta 47.2 art.
- Izaera juridikoa
  - Teorian: Barne-uren izaera jaso (49.1 art)
  - Praktikan: Eraentza berezia (49.4 art)
- Eraentza juridikoa
  - Subiranotasun mugatua
  - Mugak
    - Atzerriko itsasontzien pasaera lausorako eskubidea
    - Itsasontzi eta aeronabe guztiek bertako itsaserrutak modu jarrai eta azkarrean igarotzeko eskubidea
    - Beste Estatuak bertan egindako iharduera tradizionalak babesteko obligazioa
- Espainian adibide berezia da Kanarietako artxipelagoa

ESTATUEN LURRALDEKO ITSASOA

- Definizioa: 2. art. *“La soberanía del Estado ribereño se extiende más allá de su territorio y de sus aguas interiores, a la franja de mar adyacente designada con el nombre de mar territorial.”*
- Mugapena
  - Barne-limitea: barne-uren kanpoko limitea
    - Oinarri arruntaren lerroa: itsasbeheraren lerroa
    - Oinarri zuzenen lerroa: egoera fisiko konkretuetan
  - Kanpo-limitea
    - Oinarri lerrotik distantzia berera dagoen lerroa (4. art.)
    - Zabalera: Gehienez 12 itsas-miliatakoa (3. art.) *“...medidas a partir de líneas de base determinadas de conformidad con esta convención.”*
  - Limite albokidea (15. art.) *“Cuando las costas de dos Estados sean adyacentes o se hallen situadas frente a frente, ninguno de dichos Estados tendrá derecho, salvo acuerdo en contrario...”*
    - Estatuaren arteko akordioa
    - Ekidistantzia p^o
- Eraentza juridikoa
  - Kostaldeko Estatuaren subiranotasunpean daude ur hauek (2. art.) *“La soberanía del Estado ribereño se extiende más allá de su territorio y de sus aguas interiores, a la franja de mar adyacente designada con el nombre de mar territorial.”*
    - Trafikoa erregulatzeko ahalmena
    - Pasaera eskubidea behin-behinekotasunez eteteko aukera
      - Diskriminaziorik gabeko neurria izan behar da
      - Jakinerazpena / publizidadea
  - Gainontzeko Estatuaren eskubideak
    - Pasaera inozenterako eskubidea (17. art eta hurrengoak)
      - Itsas azalean egindako nabigazioari egiten zaio erreferentzia
      - Pasaera motak: zeharkakoa eta bertikala
      - Barne: gelditzeko eta ainguratzeko eskubideak (ez beti)
      - Pasaera inozentearen kontrako ekintzak: 19. art.

NAZIOARTEKO NABIGAZIORAKO ERABILITAKO ITSASARTEAK

- Definizioa: 34. art. *“El régimen de paso por los estrechos utilizados para la navegación internacional establecido en esta Parte no afectará en otros aspectos a la condición jurídica de las aguas que forman tales estrechos ni al ejercicio por los Estados ribereños del estrecho de su soberanía o jurisdicción sobre tales aguas...”*
- Eraentza juridikoa:
  - Igarotzeko pasaera askatasuna (38. art.)

- Itsas zabala edo ZEE bat beste Itsas zabal edo ZEE baten arteko itsasarteen kasua
Itsasartea Estatu beraren bi lurraldek osatzea (Bass itsasartea)
Itsasartea Estatu ezberdinen lurraldeak osatzea (Gibraltar, madagaskar,...)

Pasaera lausorako eskubidea (45. art.)

- Itsas zabala edo ZEE bat lurraldeko itsaso batekin lotzen dituen itsasarteen kasua (Mesinako itsasartea)
- Kostaldeko Estatu baten irla batek eta Estatu horren lur kontinentalak osatutako itsasarteen kasua

ZONALDE EKONOMIKO ESKLUSIBOA

- Definizioa: 55. art. *“La zona económica exclusiva es un área situada más allá del mar territorial y adyacente a éste, sujeta al régimen jurídico específico establecido en esta Parte.”*

- Mugapena:

Oinarrizko lerrotik gehienez 200 milatako zabalera (57. art.)

ZEE albokideak: Akordioaren bitartez/Gatazken konponketa (74. art.) *“...se efectuará con acuerdo entre ellos sobre la base del derecho internacional y sino los Estados interesados, con espíritu de comprensión y cooperación harán todo lo posible por concertar arreglos provisionales de carácter práctico.”*

- ZEE zuzenbide espainiarrean

Hedadura: 200 milatako zabalera (1978/02/20 L.)

Eraentza juridikoan berezitasunak

- Europar Batasunari eskuduntzak lagatu zaizkio
- Europar Batasunaren arrantza politika integratu beharra

- Eraentza juridikoa:

Kostaldekoko Estatuaren eskuduntza eskusiboa (=subiranotasuna)

- Eremua: Itsas azalera eta itsasazpia (horizontala eta bertikala)
- Objektua: Baliabide berrigarriak eta berriezinak
- Materiak: Ikerketa, kontserbazio eta ustiapena, ingurugiroaren aurrezaintza eta babesa
- Praktikan: arrantza lizentzien emakidak, ikerkuntza emakidak, uharte artifizialak eraiki,...

Beste Estatuenganako obligazioak

- Gainontzeko Estatuaren eskubideak errespetatu: nabigazio askatasuna, kable eta ur-azpiko hodiak jartzea,...
- Nazioarteko kooperazioak ezarritako obligazioak: ingurugiroaren eta espezie naturalen mantenua
- Ustiapen kuoten soberakinak beste Estatuarekin banatzekoa (69 eta 70. art.)

PLATAFORMA KONTINENTALA

- Definizioa: 76.1. art. *“La plataforma continental de un Estado ribereño comprende el lecho y el subsuelo de las áreas submarinas que se extienden más allá de su mar territorial y a todo lo largo de la prolongación natural de su territorio hasta el borde exterior del margen continental o bien hasta una distancia de 200 millas.”*
- Mugapena:
  - 1958ko Hitzarmena
    - Barnekoa: lurraldeko itsasoaren kanpo muga
    - Kanpokoak:
      - Barimetrikoa: 200 metrotako sakonera lortu arte
      - Funtzionala: Ustiapena burutu daitekeen punturaino
  - 1982ko Hitzarmena
    - Barnekoa: lurraldeko itsasoaren kanpo muga
    - Kanpokoak:
      - Kontinentearen basterrerraino (gehienez 350 itsas milia)
      - Plataforma fisikoa 200 milia baino txikiagoa bada: 200 milia
    - Muga albokidea: Akordioa / Gatazken konponketa (83. art.)
- Eraentza juridikoa
  - Kostaldeko Estatuaren eskuduntza subiranoak (77. art.)
    - Ikerketa
    - Ustiapena
    - Aurrekoetarako beharrezko instalazioak eraiki
      - Eraiki, baimendu eta arautu
      - Uharte artifizialak sortu
      - Aurrekoen inguruan segurtasun zonak ezartzeko esk.(500m)
  - Beste Estatuakiko obligazioak (78 eta 79. art.)
    - Plataforma kontinentalaren eremua itsas-hondoa izanda, gainontzeko ur-espazioan beste Estatuaren eskubideak errespetatu
    - Eraikitako instalazioak arriskurik ez dutela sortzen egiaztatu, nazioarteko nabigazioa ez kaltetu

ALDAMENEN ZONA

- Definizioa: 33. art. *“En una zona contigua a su mar territorial, designada con el nombre de zona contigua, el Estado ribereño podrá tomar medidas de fiscalización necesarias para prevenir infracciones y sancionar tales infracciones. No podrá extenderse más allá de 24 millas marinas.”*
- Mugapena
  - Barnekoa: Oinarrizko lerroa

Kanpoko: 24 miliatara gehienez kokatzen den lerroa

- Eraentza juridikoa

Kostaldeko Estatuaren legeen urratzeak jarraitu (hot-pursuit)

Kostaldeko Estatuaren legeen urratzeak zehatu

ITSAS-ZABALEKO ASKATASUN PRINTZIBIOA

- Definizioa eta mugapena: 86. art. “...*partes del mar no incluidas en la zona económica exclusiva, en el mar territorial o en las aguas interiores de un Estado.*”

- Eraentza juridikoa

Oinarrizko p^o: Askatasun sistema bezela eratzen da

Askatasun konkretuak:

- Nabegazio askatasuna (90. art eta hur.)
- Arrantza askatasuna (116. art eta hur.)
- Itsazaspian kable eta hodiak jartzeko ask (112. art eta hur.)
- Hegaldi askatasuna
- Ikerketa zientifikoak burutzeko askatasuna
- Uharte artifizialak eta NZP-ak onarturiko beste egiturak sortzeko askatasuna

Hirugarren Estatuaren interesak errespetatu beharra

ASKATASUN ERREGIMENAREN MUGAK

- Egoera bereziak

1958ko Hitzarmenetik jasotakoak

- Esklabuen salerosketa (99.art.)
- Pirateria (100-107. art.)
- Errekonozimendu edo bisita eskubidea (110. art.)
- Pertsekuzio eskubidea (111. art.)
- Kutsadura egoerak (221. art.)

1982ko Hitzarmenean onartutako berriak

- Droga-trafiko arazoak (108. art.)
- Komunikazio edo transmisio arazoak (109. art.)